

ЯНГИ

Ижтимоий-сиёсий газета

ЎЗБЕКИСТОН

№ 146 (146), 2020 йил 6 август, пайшанба

www.yuz.uz yuz.uznews yuz_official yuz.uz_news

ПОЙТАХТ ВА ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ТУМАНЛАРИ ХУДУДЛАРИНИ ЎЗГАРТИРИШ МАСАЛАЛАРИ КЎРИБ ЧИҚИЛДИ

Президент Шавкат Мирзиёев 5 август куни Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятининг ўзаро чегарадош туманлари ҳудудларини ўзгартириш бўйича тайёрланган лойиҳалар тақдимоти билан танишди.

Сўнгги йилларда мамлакатимизда ернинг ҳисобини аниқ юритиш ва ундан самарали фойдаланиш, ерларни ўзбошимчилик билан эгаллаш ва ноқонуний қурилишлар қилиш ҳолатларининг олдини олиш, туман ва шаҳарларнинг маъмурий-ҳудудий чегараларини тўғри белгилаш масалаларига алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Мутасадди вазирлик ва идоралар раҳбарларидан иборат ишчи гуруҳ томонидан бу масалада аниқ чора-тадбирлар белгиланиб, тизимли ишлар олиб борилмоқда. Хусусан, пойтахтимиз ва Тошкент вилоятининг ер майдонлари, уларнинг ўзаро чегара ҳудудларининг жойлашуви чуқур таҳлил қилиниб, тақлифлар ишлаб чиқилди.

Маълумки, Тошкент вилоятининг 5 та тумани — Зангиота, Янгийўл, Қуйи Чирчиқ, Ўрта Чирчиқ ва Юқори Чирчиқ туманлари айрим маҳаллалари Тошкент шаҳрининг катта ҳалқа йўли ичига кириб қолган.

Мисол учун, Тошкент вилоятининг Зангиота туманига қарашли Хонобод маҳалласи пойтахтнинг Сергели ва Бектемир туманлари орасида, ёки Тошкент шаҳрига қарашли Улуғбек шаҳарчаси тўлиқ Тошкент вилоятининг Қўйраб тумани ҳудудида жойлашган.

Бундан ташқари, Тошкент вилояти туманлари ва шаҳарларининг ўзаро чегара ҳудудларида ҳам кўплаб номуносивликлар мавжуд.

Шу боис, аҳолига қулайлик яратиш мақсадида шаҳардан Тошкент вилоятига 1010 гектар, вилоятдан пойтахтга 10196 гектар ер майдони ўтказилиши режалаштирилган.

Тақдимотда ушбу тақлифлар атрофлича кўриб чиқилди.

Пойтахтимиз аҳолиси изчил ўсиб, шаҳар инфратузилмаси ривожланиб бораёпти. Улкан бунёдкорлик ишлари амалга оширилиб, янги мавзёлар пайдо бўлмоқда. Масалан, биргина Сергели туманида охириги 3 йилда 460 та кўп қаватли уй-жой фойдаланишга топширилди. Шу даврда бу ерга 100 мингдан зиёд аҳоли кўчиб келиб, жами аҳоли 276 минг нафардан ошди. Булар бошқарувни такомиллаштиришни, аҳолига қулайликлар яратишни тақозо этади.

Давлатимиз раҳбари жорий йил 29 май куни Тошкент шаҳрида Янги ҳаёт туманини ташкил этиш масаласига тўхталиб ўтган эди. Шунга мувофиқ, ишчи гуруҳ томонидан Сергели туманидан 1752 гектар, Бектемирдан 267 гектар, Зангиотадан қарийб 328, Қуйи

Чирчиқдан салкам 129, Янгийўлдан 263, Ўрта Чирчиқдан 1346 гектар ажратиб, Янги ҳаёт туманини жами 4085 гектарда ташкил этиш бўйича тақлиф ишлаб чиқилди.

Янги ҳаёт тумани ташкил этилиши муносабати билан Тошкент шаҳри туманлари чегарасининг ўзгариши тўғрисида ҳам тақдимот қилинди. Шунингдек, Янги ҳаёт туманида лойиҳалаштирилган бунёдкорлик ишлари, туманининг маъмурий марказини ташкил этишга оид тақлифлар кўриб чиқилди.

Президент Шавкат Мирзиёев тақлифларни маъқуллаб, Тошкент шаҳрининг Бош режасини қайта кўриб чиқиш, шаҳарга қўшимча берилаётган ер майдонларига уйлар, саноат қорхоналари, хизмат кўрсатиш ва ижтимоий инфратузилма объектларини оқилона жойлаштириш, энг асосийси, аҳолига қулай шарт-шароитларни яратишга алоҳида эътибор қаратиш зарурлигини таъкидлади.

Мутасадди раҳбарларга юқоридаги масалалар юзасидан тегишли меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини қисқа муддатда тайёрлаб, маҳаллий кенгашлар ва Олий Мажлисга кўриб чиқиш учун киритиш бўйича топшириқ берилди.

ЎЗА

ДАВЛАТ-ХУСУСИЙ ШЕРИКЛИКНИ КЕНГАЙТИРИШ БОРАСИДАГИ ИШЛАР КЕСКИН ТАНҚИД ҚИЛИНДИ

Ўзбекистон Республикаси Президентини Шавкат Мирзиёев 5 август куни энергетика, транспорт, коммунал хўжалик ва тиббиёт соҳаларида давлат-хусусий шерикликни кенгайтириш юзасидан тақдимот билан танишди.

Бюджетга юкни камайтириш ва йирик лойиҳаларга хусусий секторни жалб этиш мақсадида 2018 йили Давлат-хусусий шериклик агентлиги ташкил этилган эди, бу борада алоҳида қонун ва 10 дан ортиқ қарорлар қабул қилинди.

Шунга қарамайдан, ҳозирги кунга қадар энергетика, тиббиёт, коммунал хўжалик соҳаларида ҳаммаси бўлиб бор-йўғи 9 та йирик давлат-хусусий шериклик лойиҳалари имзоланган. Бу кўрсаткич жуда ҳам паст, деди давлатимиз раҳбари.

Электр энергияси ва табиий газни истеъмолчиларга сотишда давлат-хусусий шерикликни жорий этиш топшириғи берилди. Фақат шу орқали ишлаб чиқарувчилар ва сотувчилар ўртасида рақобатни таъминлаб, таннарх ва йўқотишларни камайтириш мумкин.

Президент Шавкат Мирзиёев соғлиқни сақлаш соҳасида 270 миллион долларлик 14 та лойиҳани жадаллаштиришни тайинлади.

Икки ой муддатда Қорақалпоғистон, Хоразм ва Тошкентда гемодиализ марказларини ташкил этиш бўйича тендерларни якунлаш вазифаси қўйилди. Ушбу лойиҳалар доирасида йилга 1 минг 100 беморнинг умрини узайтириш имкони яратилади. Гемодиализ харажатлари учун бюджетдан йилга 100 миллион сўм ажратилади.

Мамлакатимизда ҳар йили 20 мингдан зиёд онкологик бемор рўйхатга олинади. Мутасаддиларга йил якунига қадар 2 та радиотерапия марказини давлат-хусусий шериклик асосида ташкил этиш топшириғи берилди. Шунингдек, йил якунига қадар Нурафшон шаҳрида "қуриш — бошқариш — топшириш" принципи асосида минг ўринли кўп тармоқли клиник шифохона ташкил

этиш бўйича лойиҳа ҳужжатлари ишлаб чиқиш юклатилди.

Транспорт ва логистика тармоғи ҳақида гап кетар экан, ушбу соҳада ҳам амалга оширилаётган ишлар умуман қониқарли эмаслиги қайд этилди.

Соҳани ривожлантиришнинг кейинги даврида 27 миллиард доллар талаб этилиши маълум қилинди.

Мисол учун, бугунги кунда Қамчиқ домини орқали Тошкентдан Андижонга бориш учун тирбандликлар сабабли 5-6 соат вақт сарфланади, 22 минг автомобиль ўтади. Бу кўрсаткич келгуси 5 йилда 40 мингга етади. "Тошкент — Андижон" пуллик автомобиль йўли ишга тушган тақдирда масофани босиб ўтиш 3 соатгача қисқаради, транспорт ҳаракати эса 70 фоизгача ошади.

Шу боис, давлатимиз раҳбари Қамчиқ доминида янги тоннел қуриш бўйича тендер лойиҳа ҳужжатларини ишлаб чиқиш ва тендер эълон қилиш муҳимлигини таъкидлади.

Халқаро экспертларнинг таҳлилига кўра, Ўзбекистондаги мавжуд аэропортларни модернизация қилиш учун ўртача 800 миллион доллар талаб этилади. Шу муносабат билан, Жаҳон банки билан биргаликда Тошкент, Бухоро, Фарғона ва Урганч аэропортларини "пакет принципи" (зарар билан ишлаётган ҳаво портларини фойда келтираётганлари билан шерикликка бериш) асосида шерикликка бериш бўйича техник топшириқлар ишлаб чиқиш вазифаси юклатилди.

Коммунал хўжалик соҳасидаги лойиҳалар ҳам синчиклаб кўриб чиқилди. Тармоқда исплохотлар деярли кўринмаётгани, бу борада сусткашликка йўл қўйилаётгани қайд этилди.

Ҳозирги кунда 31 та йирик ва ўрта шаҳарлар, 156 та туман марказларининг канализация тизимини қуриш ҳамда модернизация қилиш вазифаси турибди. Канализация тизими Қаршида 45 фоиз, Андижонда 37, Нукусда 30, Наманганда 10 фоизга таъминланган.

Фақат 18 та йирик ва ўрта шаҳар учун халқаро молия ташкилотларининг 912 миллион доллари жалб қилинган. Ҳисоб-китобга кўра, барча канализация лойиҳалари учун 2 миллиард 600 миллион доллар талаб қилинади. Хусусий шериклар билан биргаликдаги шаҳар канализацияси модернизацияси ҳам бюджетта енгиллик бўлади, ҳам хизмат сифати яхшиланади.

Ундан ташқари, Бухоро, Наманган ва Нукус шаҳарлари иссиқлик таъминотини шерикликка бериш моделлари бўйича тақлифлар киритилади.

Бош вазир ўринбосарлари Жамшид Қўчқоров ва Сардор Умуразоқовга ҳар чоракда давлат-хусусий шерикликдаги барча лойиҳаларнинг ижросини муҳокама қилиб, зарур чораларни белгилаб бориш вазифаси юклатилди.

Кескин танқидий руҳда ўтган тақдимот якунида мутасаддиларга муҳокама қилинган ишларни ташкил этиш бўйича аниқ кўрсатмалар берилди.

Давлат-хусусий шериклик билан боғлиқ масалалар Президентимизнинг шахсан назоратида бўлиши қайд этилди.

Ушбу йўналишда олиб борилаётган ишларнинг бориши ҳусусида яқин кўнларда масъуллар давлатимиз раҳбари ҳузурида танқидий-таҳлилий ҳисобот беришлари белгиланди.

ЎЗА

Муносабат

ЯШИРИН ИҚТИСОДИЁТ: САМАРАЛИ КУРАШ УЧУН БИРЛАШИШ ЗАРУР

Бахтиёр ЯКУБОВ,
ЎзЛиДеП Сиёсий кенгаши
ижроия кўмитаси раисининг
ўринбосари

Шу йилнинг 27 июль куни Президентимиз раҳбарлигида яширин иқтисодиётни қисқартириш бўйича олиб борилаётган ишлар муҳокамасига бағишланган йиғилишда мамлакат раҳбари ушбу йўналишда етарли даражада ишлар қилинмаётганини танқид қилди.

Масаланинг бундай кўндаланг қўйилгани бежиз эмас. Янгиланаётган Ўзбекистон бу каби иллатлардан имкон қадар холи бўлган давлат бўлиши керак. Чунки ушбу муаммо нафақат мамлакат бюджетидан, демакки халқ чўнтағидан айланиб ўтаётган жуда катта маблағ, балки мамлакат ривожига тўғаноқ бўлаётган тўсиқ ҳамдир.

Давоми 2-бетда

Давр билан ҳамқадам

ТАДБИРКОР АЁЛ ТАШАББУС КЎРСАТДИ

Катта бир қорхонага раҳбарлик қилиб, ишлаб чиқаришнинг бирор йўналишида муваффақиятга эришаётган, ўнлаб, юзлаб инсонларни иш билан таъминлаш билан бирга, мамлакат иқтисодий ўсишига ҳисса қўшаётган хотин-қизлар сони юртимизда кун сайин ортиб бормоқда.

Ўзбекистонда
жун аралашмали
матон ишлаб чиқариш
маҳаллийлаштирилмоқда

Давоми 3-бетда

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

"Аҳолига давлат ижтимоий хизматлари ва ёрдам тақдим этиш тартиб-таомилларини автоматлаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори қабул қилинди

Қарорга мувофиқ

2020 йилнинг 1 сентябридан ижтимоий нафақаларни тайинлаш тўғрисидаги аризаларни кўриб чиқиш ва уларни тайинлаш тартиб-таомиллари босқичма-босқич "Ижтимоий ҳимоя ягона реестри" ахборот тизими воситасида амалга оширилади.

2021 йил 1 январдан бошлаб давлат ижтимоий хизматлари ва ёрдамини тақдим этишда фуқаролардан талаб этилмайдиган ҳужжатлар ва маълумотлар рўйхати тасдиқланди.

"Ижтимоий ҳимоя ягона реестри" АТ орқали кам таъминланган деб эътироф этилганлик тўғрисида маълумотнома ягона интерактив давлат хизматлари портали орқали тақдим этилади ва 12 ой давомида амал қилади.

Кам таъминланган оилаларнинг эҳтиёжмандлик даражасини объектив баҳолаш, қарорларни қабул қилишда субъектив ёндашувни бартараф этиш тизимини жорий этишнинг асосий мақсадларидан бири ҳисобланади.

Бюджетдан ташқари Пенсия жағғармаси ижро этувчи аппаратда фуқароларнинг "Ижтимоий ҳимоя ягона реестри" АТ орқали ижтимоий нафақаларни тайинлашга оид мурожаатлари ва шикоятларини қабул қилиш бўйича шўъбаси ташкил этилади.

Муносабат

ЯШИРИН ИҚТИСОДИЁТ: САМАРАЛИ КУРАШ УЧУН БИРЛАШИШ ЗАРУР

Бошланиши 1-бетда

Бунинг исботини ривожланган демократик давлатларда яширин иқтисодиётнинг даражаси пастлиги ва, ақсинча, бошқа давлатларда жуда юқори экани ҳам яққол кўрсатиб турибди. Хусусан, аскар ривожланган давлатларда яширин иқтисодиётнинг ялли ички маҳсулотдаги улуши 7-15 фоиз оралиғида, АҚШ, Австралия, Швейцарияда 10 фоизга етмайди. Ақсинча, собиқ иттифок таркибига кирган давлатлар, бир қатор Осиё ва Африка мамлакатларида бу кўрсаткич йиллар давомида нияҳатда баланд — ЯИМнинг 30-50 фоиз оралиғида қолаётганини кўриш мумкин. Оқибатда бу муаммо ушбу давлатлар иқтисодиётини пастга тортаётган оғир тошга айлانган.

Шу ўринда савол туғилади: Ўзбекистонда яширин иқтисодиётнинг даражаси қандай? Ривожланган давлатлар нима ҳисобига бундай натижага эриша олган, уларнинг қайси тажрибаларидан Ўзбекистонда фойдаланиш мумкин?

Ўзбекистонда яширин иқтисодиётнинг даражаси бирор халқаро рейтингларда акс этмаган. Бу бизда яширин иқтисодиёт йўқлигидан эмас, балки узок йиллар давомида мамлакатимизда бунга масъул идораларнинг халқаро рейтингларда қатнашмаслигини афзал билганидандир. Худдики муаммони инкор қилсак, у ўз-ўзидан бартараф бўлиб қолади.

Умуман, Ўзбекистоннинг халқаро рейтинглардаги иштироки кейинги тўрт йилда амалга оширилган давлат сиёсати маҳсулидир. Ана шу сиёсат доирасида 2018-2019 йилларда илк бора яширин иқтисодиётнинг Ўзбекистон иқтисодиётига таъсирига оид тадқиқотлар ўтказилди. Тахлиллар яширин иқтисодиётнинг даражаси ЯИМга нисбатан 40-50 фоиз атрофида эканини кўрсатди.

2019 йилнинг сентябрида ҳозирги Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги томонидан "Ўзбекистонда яширин иқтисодиёт: вазиятга баҳо, сабаблари ва уни қисқартириш йўллари" мавзусида давра суҳбатининг ўтказилиши ва унда муаммонинг очик муҳокама қилиниши қўллаб халқаро экспертларни ҳайрон қолдирган ва бугунги кундаги Ўзбекистоннинг илгари тилга олинмаган қўллаб муаммоларини эндиликда очикча муҳокама этишга тайёрлигини кўрсатадиган муҳим сигнал бўлган эди. Эътиборли жиҳат, Президентимизнинг Олий Мажлиси Мурожаатномасида бу муаммо очик ўртага ташланганини ушбу масалага ёндашувларда иккиланмиш ёки орқага чекинишга йўл йўқлигини кўрсатди. Мамлакатлар ЯИМда яширин иқтисодиёт улушини баҳолашчи Халқаро валюта жамғармаси рейтингига мурожаат қилсак, Ўзбекистонга ўхшаш аҳволни Украина ва МДХ га аъзо айрим мамлакатлар ҳамда Гамбия, Белиз, Коста-Рика, Гондурас каби давлатларда кўриш мумкин.

Бундай вазиятнинг вужудга келиши яширин иқтисодиётни "гуллатишга" ҳисса қўшаётган "уддабурон тадбиркорлар"нинггина эмас, уларга ҳомийлик қилаётган айрим амалдорларнинг хатти-ҳаракатлари натижасидир. Минг афсуски, бундайларнинг ўз ҳамёнини ўйлаб қўл ураётган ишлари мамлакат иқтисодиётига қанчалик оғир оқ бўлиб тўшаётганини, бу қилиш билан Ўзбекистонни юқорида тилга олинган давлатлар қаторига тортаётганини билишса-да, бундан тўхтамапти. Шунинг учун ҳам давлат раҳбари бу иллатларга нисбатан жамиятда нафрат тўғусини шакллантириш лозимлигини таъкидлаётгани бежиз эмас.

Албатта, Ўзбекистон ЯИМда яширин иқтисодиётнинг ҳозирги даражаси бир йилда, беш ёки ўн йилда шаклланиб қолмагани аниқ. Балки собиқ иттифок давридан буён давом этиб келаятган иллатдир. Лекин ўтган даврда муаммони тизимли равишда қамайтиришга доир амалий чораларга эътибор қаратилмади. Фақатгина кейинги

йилларда амалга оширилаётган тизимли ишлар туфайли ўтган 5 йил ичида саноатда норасмий сектор улуши 20 фоиздан 6 фоизга тушганлигини бу борада эришилган катта натижа сифатида эътироф этиш лозим.

Бугунги кунга келиб, бевосита Президентимиз томонидан ушбу муаммонинг кун тартибига қўйилаётганлиги юртимизда бу масalani кечиктирмасдан бартараф этмоққа фурсат етганини кўрсатмоқда.

Мамлакатимиз яширин иқтисодиётнинг улушини қамайтиришни режалаштираётган экан, у билан муваффақиятли курашаётган давлатлар тажрибаси қизиқши уйғотиши табиий.

Айниқса, Европа давлатлари тажрибаси эътиборга молик. Ушбу давлатларнинг аксарияти яширин иқтисодиёт ва коррупцияга қарши курашишда солиқ механизмлари билан биргаче эътибор қаратганини кўриш мумкин. Чунки айнан солиқларнинг юқори даражадалиги кўп ҳолларда яширин иқтисодиётнинг паллак отишига туртки берадиган омиллардан ҳисобланади. Германия, Австралия, Дания, Швеция, Испания, Туркияда бу иллатга қарши курашда тадбиркорлик субъектларига солиқ юқини пасайтириш йўлидан боришнинг кўриш мумкин.

Германияда фақатгина уйда меҳнат қилувчиларга солиқларнинг қамайтирилиши қисқа муддатда 4,8 млн. шундай фаолият юритувчиларни ёки 16 ёшдан 64 ёшгача бўлган аҳолининг 13 фоизи расмий рўйхатдан ўтиб, солиқ тўловчилар сафига киришига асос яратди.

Яширин иқтисодиётнинг асосида турмуш яна бир муаммо нолегал ишчи кучидан фойдаланиш билан боғлиқ, Германияда бу муаммони ҳал қилиш мақсадида меҳнат бозори устидан назоратни босқичма-босқич қулайтириш каби маъмурий чоралар минимал ойлик маошларни ошириб бориш каби иқтисодий механизмлар билан биргаче қўлланилмоқда. Мамлакатда аноним тарзда ишга тақлиф қилишга йўл қўйилмайди. Ишга тақлифга оид эълонлар иш бевуви тўғрисидаги тўлиқ маълумотларни ўзида қамраб олган бўлиши шарт.

Бундан ташқари, Германия қонунлари қўра, нолегал меҳнат қилувчи фойдаланган корхоналар уч йилгача давлат харидларида иштирок этиш ҳуқуқидан маҳрум қилинади. Испанияда бундай ҳолатларда тадбиркорлик субъекти жуда катта миқдорда жаримга тортилиб, беш йилгача давлат харидларида иштирок қилишдан четлатилади.

Германияда энг коррупцион соҳалардан бири қурилиш ҳисоблангани учун ушбу тармоқни тартибга солувчи қонунларга ҳам айрим ўзгаришлар киритилди. Хусусан, ийрик тендерларни фақат битта корхона ютиб олишига йўл қўйилмайди. Бундай тендерларга бир-биридан мустақил икки ёки ундан кўп тадбиркорлик субъекти жалб қилинади. Уларнинг битта одамга ёки манфаатдор бирорта ташкилотга боғлиқ экани аниқ бўлиб қолса, бу жиноят иши очига асос бўлади. Яна бир эътиборли жиҳат, тендерда ютиб чиққан корхоналарнинг бирортасида нолегал ишчи жалб қилиниши ёки ижтимоий тўловлардан қочиб ҳолатлари аниқланса, бунинг учун коллегиял жавобгарлик белгиланган — қурилишда иштирок этаётган барча тадбиркорлик субъектлари биргаликда жавобгарликка тортилади.

Европада давлат бошқаларининг яширин иқтисодиётга ёки бошқа коррупцион ҳолатларга аралашиб қолганининг олдини олиш мақсадида қонунчиликда бир қатор нормалар қўзда тутилган. Хусусан, Буюк Британияда вазирликка даъвогар лавозимга тайинланишдан олдин ўзининг кўчмас мулклари, даромад манбалари тўғрисида ҳаққоний ҳисобот тақдим этиши лозим. Агар кейинчалик бирор маълумот яширилгани аниқлангудек бўлса, бу ҳолат вазирнинг истеъфо беришига асос бўлади. Германияда давлат тизимидаги лавозимни эгаллаган раҳбар шахс на ўзи, на ишончли

вакиллари орқали тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш, тадбиркорлик субъектлари бошқарувида ёки уларнинг назорат кенгашлари фаолиятида иштирок этиши мумкин эмас. Мамлакат қонунчилигида нафақат коррупция ҳолатларига, балки ноқонуний йўл билан топишган даромадни легаллаштиришга бўлган ҳаракатларга йўл қўймасликка ҳам жуда катта эътибор қаратилган.

Канада қонунчилигида парламент вакиллари коррупцияга аралашиб Конституцияга қарши ҳаракат ва хатто давлатга хиёнат билан баравар ҳолат сифатида баҳоланади.

Ушбу давлатларнинг барчасида кўриб чиқилаётган масалалар билан алоҳида ваколатли ташкилотлар шуғулланади.

Алоҳида эътиборга молик жиҳатлардан бири — мазкур давлатлар жамоатчилигида ҳар қандай иқтисодий махинациялар ва коррупция ҳолатларига нияҳатда каттик салбий муносабат шаклланибди. Жамиятда ушбу иллатларга нисбатан шаклланиган бундай фикр уларга қарши курашда жуда катта таянч нуқталардан бири бўлиб хизмат қилади.

Хитой, Ҳиндистон, Филиппин, Мўғилистон ва Вьетнам каби давлатлар ҳам кейинги йилларда яширин иқтисодиётга қарши курашишда катта муваффақиятларга эришганини алоҳида таъкидлаш жоиз. Уларда баъзи ўзига хос ёндашулар ҳам қўлланилмоқда. Масалан, Филиппинда яширин иқтисодиётга қарши курашда кенг жамоатчилик кучига таянганлигини кўриш мумкин. Аҳолининг катта қисмига хизмат қилувчи кичик савдо шохобчаларида "Чекини талаб қил" каби акцияларнинг ўтказилиши уларда банкдан ташқари пул айланишига барҳам беришга хизмат қилган. Дунё амалиётида Ўзбекистон учун ҳам қизиқши уйғотадиган қўллаб ўзига хос бошқа ёндашулар ҳам мавжуд.

Юқорида қайд этилган йўғилишда мамлакатимиз раҳбари томонидан жуда муҳим, таъкидлаш керакки, асосий қадам қўйилди — энг юқори даражадан туриб муаммонинг мавжудлиги ва унинг даражаси тўғрисида баралла айтилди, уни қисқартириш бўйича вазифалар қўйилди.

Эндиги масала вазифани тезликда ҳал қилиш, яъни муаммога қарши курашиш борасида пухта ишланган стратегияни ишлаб чиқиш. Белгиланган ишларни муваффақиятли амалга оширишда Президентимиз томонидан илгари сурилган бир гоя айниқса муҳим, у ҳам бўлса, давлат, бизнес ва кенг жамоатчиликнинг яқин ҳамкорлигини таъминлаш.

Яширин иқтисодиёт — ижтимоий муаммо. Айнан шунинг учун ҳам у билан фақатгина давлат имкониятлари билан курашиш етарли бўлмайди. Жамиятдаги бошқа кучлар, биринчи навбатда, тадбиркорлар, кенг жамоатчилик бу муаммога ўз муаммоси сифатида қарасагини, уни ҳал қилишда сезиларли натижаларга эришиш мумкин. Демак, тадбиркорлар билан очик мулоқот орқали бугун уларнинг ишига ҳақлиқ берадиган муаммолар нимадан иборатлигини аниқлаш ва ўз вақтида бартараф этиш имконини беради.

Бу жараёнларда барча, хусусан, сиёсий партиялар, масъул идоралар, бизнес субъектлари ва кенг жамоатчилик ўзаро ишончга асосланган мулоқот қилишлари шакллантиришлари лозим. Ушбу майдон мавзуга доир оғриқли муаммоларни қўқмасдан кўтариб, уларга мос ечимларни тақлиф қила олса, давлат раҳбари илгари сурган муаммоларни ҳал қилишда ўзларининг реал ҳиссаларини қўшган бўлар эди.

Албатта, гоят машаққатли ва тинч-сиз курашиш талаб этиладиган ишларнинг барчасини бажариш мумкин, кенг жамоатчилик, айниқса, тадбиркорлик субъектларини бу умумхалқ ишига кенг жалб қила олсак, янгиланаётган Ўзбекистонда шу каби масалаларга ечим топилади, мамлакатимиз келажақда юқоридаги рейтингларда ўз муносиб ўрнини эгаллайди.

Бугуннинг гапи

ЯНГИ, ШАФФОФ ВА АДОЛАТЛИ ТИЗИМ

Бунда ҳозиргидек 12 та идорадан 30 дан зиёд маълумот талаб қилинмайди

Президентимиз раислигида пандемия даврида ижтимоий ҳимояга ва ёрдамга муҳтож аҳоли қатламларини моддий қўллаб-қувватлаш масалалари бўйича 4 август кунги ўтказилган видеоселектор йиғилишида коронавирус тарқалиши сабабли вақтинча ишсиз қолган, даромад манбасини йўқотган ва оғир аҳволда кун кечираётган кишиларни қўллаб-қувватлаш, уларга ёрдам қўлини чўзиш долзарб вазифа экани таъкидланиб, моддий ёрдам ва қўмакка муҳтож оилалар рўйхатларини тўғри ва ҳаққоний шакллантириш, ажратилган маблағларни адолатли тарқатиш бўйича аниқ кўрсатмалар берилди.

Эҳтиёжманд аҳоли билан ишлашда янги, шаффоф ва адолатли тизимни йўлга қўйиш мақсадида давлатимиз раҳбарининг "Аҳолига давлат ижтимоий хизматлари ва ёрдам тақдим этиш тартиб-таомилларини автоматлаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарорига мувофиқ, мамлакатимизда Ижтимоий ҳимоя ягона реестри жорий этилиши белгиланди.

ИЖТИМОЙ ҲИМОЯ ЯГОНА РЕЕСТРИ АФЗАЛЛИКЛАРИ

Коронавирус пандемияси даврида аҳолининг асосий қисми карантин талабларига риоя қилиб, уйда қолмоқда. Бундай шароитда уларга давлат хизматларини масофадан кўрсатиш, санитария талаблари жиҳатидан қўғоз кўринишидаги ҳужжатлар айланишини қамайтириш, ортиқча расмийчиликлардан воз кечиш долзарб вазифалардан бирига айланди. Мана шундай давлат хизматларидан бири эҳтиёжманд оилаларга нафақа ва моддий ёрдам тўлаш ҳисобланади.

— Ижтимоий нафақаларни тайинлаш жараёнида турли маълумотнома ва бошқа тасдиқловчи ҳужжатларни йиғишга тўғри келади, — дейди Молия вазирлиги департаменти директори Нодир Муслиддинов. — Бу маълумотларни йиғишда аҳоли қийналган, кўп вақти кетган, ортиқча харажатлар талаб қилинган. Чунки аризага 10 дан ортиқ иловани маҳалла раҳбарига комиссияларга топшириш тартиби мавжуд. Ҳужжатларни кўриб чиқишга бир ойга яқин вақт кетади. Ҳозирги кунда давлат томонидан кўрсатилган хизматлар ҳисобини юридадан ягона база ҳам мавжуд эмас. Президентимизнинг мазкур қарори бундай камчиликларни тўлиқ бартараф этишга қаратилган.

Ижтимоий ҳимоя ягона реестри бошлангич босқичда ижтимоий нафақаларни тайинлаш учун оиланинг (фуқаро) муҳтожлигини инсон омилсиз аниқлайдиган, нафақаларни тайинлаб, тўловларни амалга оширадиган ва назорат қиладиган, харажатлар ҳисобини юридадан автоматлашган ахборот тизими ҳисобланади.

Кейинги босқичларда бу тизим ижтимоий ҳимояга муҳтож фуқаро ва оилаларга давлат томонидан кўрсатиладиган пул ёки маҳсулот кўринишидаги барча ёрдам турларини, яъни болаларнинг бепул бочага қатнаши, ўқувчиларни бепул дарсликлар тўплами билан таъминлаш, соғлиқни сақлаш муассасаларида бепул ёки имтиёзли тиббий хизматларини кўрсатиш, ипотека кредитлари учун бошлангич бадални тўлаш ва бошқаларни қамраб олади.

— Жорий этилаётган автоматлаштирилган ахборот тизими 16 та вазирлик ва идора билан реал вақт режимида маълумот алмашиш, нафақаларни инсон омилсиз 30 дақиқада тайинлаш имконини беради, — дейди Нодир Муслиддинов. — Аҳолига жуда қулай тизим яратилади. Улар ижтимоий хизматларни ёки ёрдам олишда давлат органлари фақатгина оила аъзоларига тегишли бўлган паспорт нусхалари, болалар учун туғилганлик ва никоҳни қайд этиш тўғрисидаги гувоҳномаларини нусхаларини тақдим этишда, холос. Қолган барча ҳужжатлар Ижтимоий ҳимоя ягона реестри орқали автоматлаштирилган тарзда тегишли вазирлик ва идоралардан йиғилади.

— Маҳаллаларда ижтимоий нафақаларни тайинлашда салкам йигирмага яқин вақилдан иборат комиссия фаолиятдан тўлиқ воз кечиллати, тайинлаш жараёни электронлаштириллати, — дейди Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасининг ижро этувчи директори ўринбосари Шухрат Давронов. — Бу ўз навбатида, бюджетдан ажратилган маблағларнинг

тўлиқ манзилга етиб боришини таъминлайди. Қарорга биноан, Ижтимоий ҳимоя ягона реестри эгаси ва фойдаланувчиси Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси ҳисобланади. 2020 йилнинг 1 сентябридан бошлаб ижтимоий нафақаларни тайинлаш тўғрисидаги аризаларни кўриб чиқиш ва уларни тайинлаш тартиб-таомиллари босқичма-босқич янги тизим воситасида йўлга қўйилади.

Давлат ижтимоий хизматлари ёки ёрдамнинг тақдим этиш доирасида давлат органлари ва ташкилотларнинг идораларо электрон ҳамкорлиги "Электрон ҳукумат" тизими идораларо интеграцион платформаси орқали амалга оширилади. Ижтимоий ҳимоя ягона реестрини республика бўйлаб жорий этиш учун компьютер ускуналари ва периферия қурилмаларини сотиб олиш Жаҳон банки имтиёзли кредити ҳисобига амалга оширилади.

— Жаҳон банки шаффоф ва адолатли тизимни яратиш борасида Ўзбекистон билан ҳамкорлик қилиб келмоқда, — дейди мазкур халқаро молиявий идоранинг мамлакатимиздаги ваколатхонаси мутахассиси Марина Новикова. — Бу ҳақиқатан ёрдамга муҳтожлар, хусусан, кам таъминланган оилалар, ишсизлар, ногиронлиги бор шахслар ва қўмакка муҳтож қатламларни қўллаб-қувватлашни қамраб олади. Жаҳон банки аҳолининг ижтимоий ҳимоялаш тизимини автоматлаштиришга қаратилган саноат-харажатларга хайрихоҳдир. Бу пандемия даврида жуда муҳим аҳамиятга эга.

СИРДАРЁ ТАЖРИБАСИ КЕНГ ҚЎЛАМ КАСБ ЭТАДИ

Ижтимоий ҳимоя ягона реестрини юриш тажриба-синов тарихида Сирдарё вилоятида 2019 йилнинг 1 октябридан бошланганда. Лойиҳа доирасида икки ёшга тўлгунча қадар бола парварishi бўйича нафақа, 14 ёшгача болалари бўлган оилаларга нафақалар ва кам таъминланган оилаларга моддий ёрдам тайинлашни кўриб чиқиш ва белгилаш тартиб-таомиллари мазкур ахборот тизими зиммасига юклатилган. Уни ишлаб чиқиш ва жорий этиш ЮНИСЕФнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси гранти асосида берилган молиявий, техник ва эксперт қўмаги асосида амалга оширилди.

— Вилоятда ижтимоий ҳимоя ягона реестрига аҳоли томонидан ойига ўртача 4500-5000 атирофида ариза келиб тўшпти, — дейди Шухрат Давронов. — Ушбу мурожаатлар асосида ижтимоий нафақа ва моддий ёрдамлар фуқароларнинг Халқ банкдаги ҳисоб рақамларига ҳамда пластик карталарига тўғридан-тўғри, инсон омилли ара-лашмаган ҳолда тўлаб берилди.

— Иш ҳақи ва бошқа даромадлар, пенсия миқдорлари ҳақидаги маълумотларнинг барчаси аввалги тартиб бўйича қўғоз шаклида олинган бўлса, ҳозирги кунда "Ижтимоий ҳимоя ягона реестри" ахборот тизими томонидан идораларо электрон ҳамкорликни қўллаш ҳолда автоматик тарзда умумлаштирилмоқда, — дейди Пенсия жамғармаси Сирдарё вилояти бошқармаси шўба мудири Ғулом Қосимов. — Маҳаллалар томонидан нафақалар тайинланишида бирмунча

оворагарчиликларнинг олди олинди. Яъни илгари маҳаллада тузилган комиссиялар томонидан йигирма кун мобайнида мурожаатларнинг мезонга мослиги аниқланган бўлса, ҳозирги кунда уч иш куни мобайнида автоматлаштирилган тарзда аниқланиб, Ижтимоий ҳимоя ягона реестри томонидан маълумотлар йиғилмоқда.

Президентимиз кунги кеча бўлиб ўтган видеоселектор йиғилишида Сирдарё вилоятида кўрсатгани мазкур тизимни жорий йил якунига қадар барча ҳудудларда босқичма-босқич жорий этиш вазифасини қўйди. Давлатимиз томонидан ижтимоий ёрдамлар қўламини кенгайтириб борилиши жараёнида бу тизим янада муҳим аҳамият касб этиб боради. Жумладан, ижтимоий нафақа олувчилар сони ҳозирги 600 мингдан жорий йил охиригача 1 миллион 200 мингга, 2021 йилда эса 1 миллион 500 минг нафаргача етказилиши белгиланган. Бу борада Ижтимоий ҳимоя ягона реестри орқали барча ижтимоий ёрдам бир хил мезон ва бир хил ҳужжат асосида берилиши кўзда тутилган.

Энг муҳими, келгуси йил 1 январдан бошлаб кам таъминланган оила мақомини олиш учун фуқаролардан ҳозиргидек 12 та идорадан 30 дан зиёд маълумот талаб қилинмайди. Эҳтиёжманд оилаларга 30 турдаги ижтимоий ёрдам ва хизмат осон, қулай тарзда тақдим этилади.

ЯНГИ ТИЗИМНИ ЖОРИЙ ЭТИШ ТАРТИБ-ТАОМИЛЛАРИ

Давлатимиз раҳбари имзолаган "Аҳолига давлат ижтимоий хизматлари ва ёрдам тақдим этиш тартиб-таомилларини автоматлаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарорда янги тизимни жорий этишнинг тартиб-таомиллари ҳам белгилаб берилди. Унга мувофиқ, 2021 йил 1 январдан бошлаб давлат ижтимоий хизматлари ва ёрдамнинг тақдим этишда давлат органлари ва ташкилотлари томонидан ортиқча ҳужжатлар ва маълумотлар фуқаролардан талаб этилишига йўл қўйилмайди. "Ижтимоий ҳимоя ягона реестри" ахборот тизими орқали кам таъминланган деб эътироф этилганлик тўғрисида маълумотнома Ягона интерактив давлат хизматлари портали орқали тақдим этилади ва ўн икки ой давомида амал қилади.

Ҳужжатга биноан, ягона реестр тизими, манфаатдор вазирлик ва идоралар ахборот тизимлари ўртасида ўзаро электрон ҳамкорлигини янада яхшилаш ва кенгайтириш бўйича чора-тадбирлар дастури тасдиқланди. — Бугунги кунда ижтимоий реестрнинг 9 та вазирлик ва идора билан ўзаро электрон маълумот алмашуви жорий этилган бўлса, кейинги галдаги асосий вазифа яна 7 та давлат муассасасини тизимга интеграциялаштиришдир, — дейди Шухрат Давронов. — Пенсия жамғармаси ижро этувчи аппаратда тасдиқланган штат бирликлари доирасида фуқароларнинг "Ижтимоий ҳимоя ягона реестри" ахборот тизими орқали ижтимоий нафақаларни тайинлашга оид мурожаатлари ва шикоятларини қабул қилиш бўйича шўба ташкил этилади.

Қарорга асосан, Адлия вазирлиги 2021 йилнинг 1 январига қадар "ФХД"нинг ягона электрон архиви" ахборот тизимида фуқаролик ҳолати дололатномаларини ёзиш органлари архивларида қўғоз ташувчиларда сақланаётган ҳужжатларнинг электрон базаларини шакллантириш чораларини қўради. Бу қўмушларни бажариш, шунингдек, шартнома асосида ходимларни вақтинчалик жалб этиш ҳамда зарур компьютер ва бошқа ортехника воситаларини харид қилиш учун республика бюджетидан 30 миллиард сўм ажратилади. Бу тадбирлар тўлиқ якунлангандан кейин мазкур қарор доирасида харид қилинган компьютер ва бошқа ортехника воситалари тегишли туманлар (шаҳарлар) умумтаълим муассасаларига бегараз ўтказиб берилади. Демак, эҳтиёжманд аҳолини манзилли, шаффоф ва адолатли ижтимоий ҳимоя қилишни таъминлайдиган янги тизим келажақ авлод тарбиясига хизмат қилувчи навбатдаги савобли ишларга ҳам йўл очади.

Абдурауф ҚОЖОВОВ,
иқтисодий шарҳловчи

Мақсад тадбиркорликни пандемиянинг кутилмаган таъсиридан асраш

Ахтам ХАЙТОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси спикери ўринбосари

Бугунги кунда пандемия қарийб ҳар бир соҳада ўзига хос қийинчиликларни келтириб чиқаряпти. Ушбу офат инсонлардан бемалол ҳаракатланиш, ишлаш, ҳордиқ чиқариш каби эркинликларни тартибга солиш, чеклашни талаб қилмоқда.

Мамлакатимизда карантин тартиб-қоидалари яна муайян муддатга узайтирилди. Бу ҳақда ижтимоий тармоқларда ҳар хил фикрлар билдирилляпти. Юртдошларимизнинг тушуниш мумкин, чунки қатъий карантин турли нуқталарни вуқудга келтирди. Сунги инкор этиб бўлмайди.

Давлатимиз раҳбари пандемияга қарши кураш масалаларига бағишланган видеоселектор йиғилишларида бу масалага ҳам алоҳида эътибор қаратганига барчамиз гувоҳ бўлдик. Лекин ҳали давоси топилмаган касалликка қарши курашнинг бундан бошқа самарали чораси йўқ. Ундан сақланишнинг бирдан-бир йўли карантин талабларига ва тиббий кўрсатмаларга амал қилиш, ўзини ўзи яқкалаш эканлигини бир сония бўлса-да унуттишга ҳаққимиз йўқ. Қолаверса, дунёда ҳар кун бу касалликка чаалинган 200 мингдан зиёд бемор аниқланганини назорат қилиш қийин эканлигини асраш учун карантинни узайтириш тўғрисида қарор қабул қилинди ва тегишли ташкилий ишлар амалга оширилмоқда.

Аввал ҳам кўп таъкидланганидек, гарчи вазият мураккаб бўлса-да, аҳолининг барча қатламлари, хусусан, кичик ҳамда ўрта корхоналар, умуман, бутун иқтисодиётимизнинг бир маромада ишлашини таъминлаш мақсадида ёрдам пакети қабул қилинди.

Масалан, 500 мингдан ортиқ тадбиркорлик субъекти ва 8 миллиондан ортиқ фуқарога қарийб 30 триллион сўм миқдорда имтиёз ва преференциялар берилди. Коронавирус пандемияси вақтида аҳоли, иқтисодиёт тармоқлари ва тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш бўйича қўрилатган чора-тадбирларнинг умумий қиймати 6,1 миллиард доллардан зиёдни ташкил этди. Бу маблағлар Ўзбекистон ялпи ички маҳсулотининг деярли 11 фоизини ташкил этишини ҳисобга олсак, давлат ушбу синовида даврда аҳолининг кам таъминланган қатламлари ва тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш учун қанчалик катта юкни ўз зиммасига олгани аён бўлади.

Пандемия даврида тадбиркорларга жуда катта имтиёзлар тақдим этилди.

Хусусан, Молия вазирлиги ҳузурида 10 триллион сўм маблағга эга Инқирозга қарши курашиш жамғармаси ташкил этилди. Йил охиригача солиқ аудитига мораторий ўрнатилди. 2020 йил 1 апрелдан 1 октябрга бўлган даврда яқна тартибдаги тадбиркорлар учун ижтимоий солиқнинг ойлик энг кам суммаси БҲМнинг 100 фоиздан 50 фоизга қадар (223 минг сўмдан 111,5 минг сўмгача) камайтирилади. Қишлоқ ҳўжалигида ерларни сўғоришда сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ ставкалари 50 фоиз пасайтирилди.

Мухтасар айтганда, иқтисодиётимиз таянчига айланган хусусий бизнес аниқ амалий чора-тадбирлар воситасида қўллаб-қувватланяпти, тадбиркорлар пандемиянинг салбий таъсиридан изчил ҳимоя қилиняпти.

Бошқача айтганда, пандемия шароитида коронавирис инфекцияси тарқалишининг олдини олиш ва унга қарши курашиш бўйича барча зарурий чоралар кўрилмоқда. Хусусан, жамоатчилик назорати тартибда жойларда коронавирис инфекцияси профилактикаси юзасидан аҳоли орасида олиб борилаётган ишлар аҳолини ўрганиш, ҳудуддаги бозорлар, супермаркетлар, дўконлар ва дорихоналарда маҳсулот ва дори-дармонларнинг сунъий тақчиллиги, нархларнинг оширилиши каби салбий ҳолатларга йўл қўймайлик устидан назорат олиб боришмоқда. Масалан, жорий йилнинг июнь-июль ойларида ҳудудларда аҳолининг турмуш даражаси ва сифатини яхшилаш, камбағалликни қисқартириш, аҳоли бандлигини таъминлаш, тадбиркорларни қийнаб келаётган муаммоларни ҳал этиш бора-сида секторлар томонидан бажарилаётган ишларнинг ҳолатини ўрганиш бўйича тарғибот гуруҳлари ташкил этилди. Ушбу гуруҳлар томонидан пандемия даврида қабул қилинган норматив ҳужжатларга мувофиқ, аҳоли ва тадбиркорларга берилаётган имтиёзлар ва енгилликлар, карантин пайтида бошқа соҳалардаги ишлар ҳолати ўрганиб чиқилди.

Ишчи гуруҳлар ўз фаолияти давомида 3 399 та маҳалла фуқаролар йиғинига ташриф буюриб, аҳоли билан 9 225 та учрашув ўтказди. Тарғибот тадбирларида 58 151 нафар фуқаро иштирок этди. Шунингдек, ишчи гуруҳлар 3 415 та тадбиркорлик субъектига ташриф буюриб, уларнинг муаммоларини ўрганди. Тадбиркорлик субъектлари томонидан илгари сўрилган тақлиф ва тавсиялар умумлаштирилиб, амалга жорий этиш чоралари кўрилди. Жумладан, ишбилармонларимизни қийнаётган асосий муаммолардан бири банк кредити фойдаланиш пандемия шароитида қайтариш, шунингдек, хусусий корхоналарнинг муҳандислик-коммуникация тармоқларига уламини, йўл-транспорт ва ижтимоий инфратузилма билан таъминланиши экани аниқланиб, ечимини топиш бўйича тизимли ишлар бажариляпти.

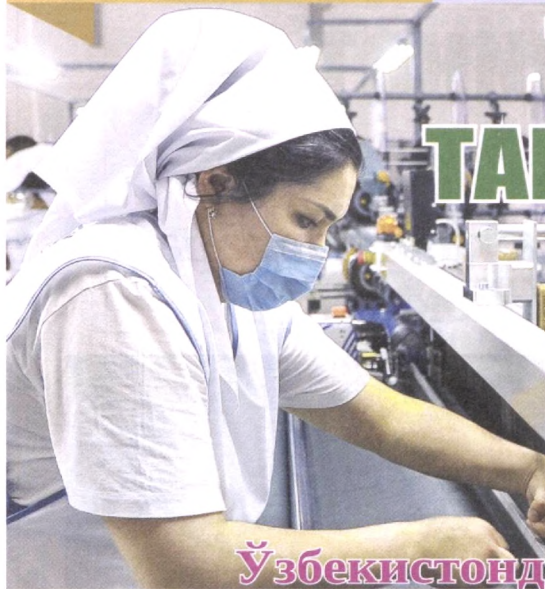
Келгусидаги вазифалар ҳақида гапирганда, қилинган ишлардан қилинмагани кўпроқлигини таъкидлаш ўринлидир. Зимамиздаги масъулият юкни бир дақиқа бўлса-да унуттишга ҳаққимиз йўқ. Зеро, бепарволик пандемияга қарши барча сый-ҳаракатлар натижасини йўққа чиқариши мумкин.

Утган вақт ичида пандемиянинг иқтисодиётга таъсирини юмшатишга қаратилган 16 та ҳужжат қабул қилинди. Лекин жойларда ушбу қарорлар ижросини ташкил этиш оқсоқмоқда, яратилаётган шароит ва имтиёзларни фуқаролар ва тадбиркорларга маъмулий етказола олмаяпти. Шу боис, пандемияга оид қарорлар ва топшириқлар ижроси юзасидан таъсирчан назоратни янада кучайтиришимиз лозим.

Бир сўз билан айтганда, ҳар биримиз ўзимиз, оиламиз, фарзандларимизнинг соғлиги ва тақдири учун, аввало, ўзимиз масъул эканлигимизни чуқур англашимиз лозим. Пандемия даврида ҳар бир одамнинг шахсий масъулиятига доир тарғибот ишлари янада кучайтиришимиз керак.

500 мингдан ортиқ тадбиркорлик субъекти ва 8 миллиондан ортиқ фуқарога қарийб 30 триллион сўм миқдорда имтиёз ва преференциялар берилди. Коронавирус пандемияси вақтида аҳоли, иқтисодиёт тармоқлари ва тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш бўйича қўрилатган чора-тадбирларнинг умумий қиймати 6,1 миллиард доллардан зиёдни ташкил этди.

Давр билан ҳамқадам

Ўзбекистонда жун аралашмали мато ишлаб чиқариш маҳаллийлаштирилмоқда

Ирода ТОШМАТОВА,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

► Бошланиш 1-бетда

Фарғоналик ана шундай тадбиркор аёл Наргиза Аминовани ҳам кўпчилик яхши танийди. Ҳатто водий аҳли унинг раҳбарлигидаги “Наримтекс” корхонасида “Molto Caldo” бренди остида ишлаб чиқариладиган аёллар кийимларига ҳорикликларда катта қизиқиш ва талаб борлигидан фахрланиб юради.

2008 йилда Марғилон шаҳрида ташкил этилган корхонада айни дамда 180 киши иш билан банд. Корхонада 20 дан ортиқ турдаги 1500 тандан қўл модель асосида маҳсулотлар ишлаб чиқарилади. Республикаимизнинг барча ҳудудлари сингари Фарғонада ҳам сўнгги йилларда кичик бизнес ва тадбиркорликка кенг йўл очилмоқда. Наргиза Аминова ҳам тадбиркорлик субъектларига яратилаётган кенг имтиёз ва преференциялардан самарали фойдаланиб, чет эл билан ҳамкорликда ишлаб чиқариш жараёнини модернизациялашга эришди. Натижада корхона пальто, куртка, костюм, пиджак каби сифатли маҳсулотлари билан истеъмол бозорига мустаҳкам ўрин эгаллади.

Корхона илк ташкил этилган вақтларда хотин-қизлар кийимлари оддий тивув машиналарида тикилар эди. Ҳозир эса ишлаб чиқариш жараёнида энг илгор бичиш-тўқиш, безак бериш ва замонавий тивув машиналарида фойдаланилади. Юқори сифат ва ўзига хос дизайнда эга маҳсулотлар маҳаллий ва хориқлик харидорларга манзур бўляпти. Ўзбек бренди остидаги мазкур кийим-кечакларнинг дунё бозорларидаги асосий харидорлари Россия, Қозғистон, Тожикистон, Қирғизистон, Канада ва Исроилдаги мижозлар бўлиб, улар сони йил сайин ортиб бормоқда.

— Корхонамизда ишлаб чиқариладиган аёллар либосларига талабнинг қўрилишига асосий сабаб ўзгармас юқори сифат ва рақобатбардор нархдир, — деди “Наримтекс” МЧЖ раҳбари Наргиза Аминова. — Мода соҳаси доимо ўзгариб, ривожланиб боради. Биз эса ана шу ривожланиш билан бирга қадам ташлашимиз лозим. Шу боис, брендимизнинг дизайнерлар жамоаси халқаро трендлардаги йўналишларни мунтазам ўрганиб бориш бораберида ҳар йили Европа давлатларида малака ошириб қайтади. Утган йили Париж шаҳридаги мода академиясида ҳам малака ошириш курсларида ўқиб келишди. Технолоқ мутахассисларимиз эса халқаро тўқимачилик кўргазмаларида иштирок этиб, мода соҳасидаги янги усуллар, дастурларни ўрганиб, корхонамизда қўллаб келмоқда.

Соҳа вақилларига аёни, кийим яратишда энг муҳим босқич бичиш жараёни ҳисобланади. Унда йўл қўйилган кичик хато ҳам бутун бошли либоснинг қуриши ва сифатига таъсир кўрсатади.

Аммо “Наримтекс” корхонасида бу каби муаммолар кузатилмайдми. Бойси, бу ерда бичиш жараёни тўлиқ автоматлаштирилган, Италиядан келтирилган замонавий усқуналар ёрдамида ишлар тез ва сифатли амалга оширилади.

“Uzwoolentex” — Марказий Осиёдаги ягона корхона

Бу йил Наргиза Аминова ташаббуси билан яна бир йирик лойиҳага қўл урилди. Давлатимиз раҳбари 2018 йил 12-13 июнь кунлари Фарғона вилоятига ташрифи чоғида “Наримтекс” масъулияти чекланган жамиятидаги ишлаб чиқариш жараёни билан танишиб, ички ва ташқи бозорда ўрин топиш учун маҳсулот ишлаб чиқаришга илгор технологияларни жалб этиш, ишчи-хизматчилар малакасини доимий ошириб бориш бораберида топшириқлар берган эди. Ана шу топшириқлар ижроси асосида шу йилнинг июнь ойида солиқ “Атлас” фирмаси негизида хитойлик инвесторлар билан ҳамкорликда “Uzwoolentex” қўшма корхонаси ишга туширилди. Фабрикада илк бор мамлакатимиз ҳарбийлари ва давлат хизматчилари кийимлари учун жун аралашмали мато ишлаб чиқаришмоқда. Инвестиция қиймати 7,9 миллион АҚШ долларига тенг лойиҳа бир вақтнинг ўзида 300 нафар маҳаллий ёшнинг бандлигини таъминлаш имкониятини бери.

— Жун аралашмали матолар нафақат Ўзбекистонда, балки бутун Марказий Осиёда ишлаб чиқарилмайдми, шу

боис, корхонамиз бу соҳада биринчи ҳисобланади, — дейди қўшма корхона раҳбари Наргиза Аминова. — Бу ерда сўнгги русумдаги, энг замонавий усқуналар, инновацион технологиялар ўрнатилган. Улар Италия, Германия каби давлатлардан келтирилган бўлиб, энергия тежамкор, барча экологик талабларга жавоб бериши билан кўплаб афзалликларга эга.

Фабрикада тўқувга тайёрлаш, тўқув, сифат назорати, пардозлаш, қадоқлаш ҳамда лаборатория цехлари юқори унум билан ишлаб келмоқда. Бу ерда асосий хомашё жун аралашмали ип бўлиб, у топа қўринишида бўялади. Ҳар бир ишлаб чиқариш жараёнидан сўнг мато лабораторияда текширилади ва энг юқори сифат стандартлари бўйича анализ қилинади.

Матоларнинг хомашёси Австралиядо боқилаётган меринос қўйларининг жуни ҳисобланади. У юқори ҳаво ўтказадиган тоалардан бири бўлиб, тананда микроклиматни сақлаш хусусияти туфайли ёзда ҳам, қишда ҳам бир хил ҳароратни таъминлайди. Жун толаси микроскопик даражада спиралсимон пружинасифат бўлгани боис, пахтага нисбатан 7 баробар табиий эластикликка эга. Эгилганда тезда асп шаклига қайтади. Матоси яхшим бўлса, табиий ёйилади.

Меринос жунидан тайёрланадиган матолар бошқа табиий матоларга нисбатан ниҳоятда чидамли ва шаклни жуда яхши ушлайди, улпардан дунё микёсида ҳарбийлар ва давлат хизматчиларининг формаларини тикишда кенг фойдаланилади. Жуннинг ўзига хос кимёвий таркиби табиий равишда

ТАДБИРКОР АЁЛ ТАШАББУС КЎРСАТДИ

оловга чидамли бўлиб, бу, айниқса, ҳарбий, фавқулодда вазиятлар ва авиация соҳаларда қўл келади.

Шу боис, ишлаб чиқариш цехларида тайёрланаётган маҳсулотларга дунё бозорига талаб юқори. Буни илк маҳсулотлар буюртмачиларга етказилиб, улар томонидан сифат кўрсаткичлари юқори баҳоланганидан ҳам билиш мумкин. Маҳсулотларнинг 60 фоизи ички бозорга, 40 фоизи эса хориқга йўналтирилмоқда. Ҳозирча товарларнинг асосий қисми Россия, Қозғистон сингари мамлакатларга экспорт қилиняпти.

Янги цехда 400 дан ортиқ ёшнинг бандлиги таъминланади

Шикоят ва қатъияти билан ажралиб турадиган Наргиза Аминова доимо ўз фаолиятини янада кенгайтириш, янги ғояларни амалга оширишга интиладиган тадбиркорлардан. Айни вақтда унинг ташаббуси ва сый-ҳаракатлари билан истиқболли лойиҳанинг иккинчи босқичи — корхона учун хомашё сифатида жун аралашмали калава-ип ишлаб чиқариш бўйича амалий ишлар бошланган. Мазкур лойиҳа ҳарбийлар ва давлат хизматчиларининг формали кийимлари учун ип ҳамда дунё бозорига харидоргир бўлган поливискоза, полиэстер-пахта аралашма таркибли матолар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш имкониятини беради.

Лойиҳа АҚШ ва Японияга экспорт қилишда 30 иллик тажрибага эга Хитойнинг “Jiangsu Hualu Textile Co. Ltd” компанияси билан ҳамкорликда амалга оширилмоқда. Ишчи бошлаш учун жалб қилинган 3,5 миллион АҚШ доллари инвестиция маблағлари ҳисобига цехга хориқдан замонавий ишлаб чиқариш усқуналари олиб келинди. Янги тармоқнинг иллик ишлаб чиқариш қуввати 840 тоннани ташкил этади. Уни ишга тушириш орқали бир вақтнинг ўзида 400 нафардан ортиқ маҳаллий ёшнинг бандлиги таъминланади.

— Лойиҳанинг иккинчи босқичи ишга тушгач, ҳар йили мато ишлаб чиқариш учун зарур калава-ипни импорт қилишга сарфланадиган 6,2 миллион АҚШ доллари миқдоридидаги валюта тежаб қолинади, — дейди Наргиза Аминова. — Мато учун буюртмаларнинг ишлаб чиқариш муддати икки баравар қисқаради. Яъни ҳозир 90 кун давом этадиган бу жараён 40 кунга тушади. Шунингдек, жун аралашмали мато ишлаб чиқаришнинг маҳаллийлаштирилиши орқали маҳсулотлар таннархи сезиларли даражада камаяди.

Илк қадамларини минг машаққат билан бошлаган Наргиза Аминова бугун орттирган билим ва тажрибалари асосида фаолиятини янги босқичга олиб чиқмоқда. Ўзбек бренди остида яратилаётган кийим-кечак, сифатли матоларни дунё бозорларида оммалаштириш йўлида тинимсиз ишланаётган қаҳрамонимиз келгусида нафақат жун аралашмали, балки поливискоза (полиэстер + вискоза), пальтолар учун қален матолар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиб, маҳсулотлар ассортиментини янада бойитиш ниятида.

Қулайлик

Ҳаким ЖЎРАЕВ

Бугун мамлакатимизда транспортга бўлган талаб жуда юқори. Шу боис, қўшма кўча сайн транспорт ҳаракати ортмоқда. Табиийки, мавжуд йўл инфратузилмаси бугунги кун талабига жавоб бермай қолмоқда.

Хусусан, Самарқанд шаҳри кўчаларида ҳам шундай ҳолатлар кўзга ташланяпти. Натижада қўшимча имкониятларни ишга солишга зарурат туғилайпти.

Самарқанд айланма йўли айни эҳтиёжлар сабаб алоҳида эътиборга олинди. Муайян муддат эътибордан четда бўлган йўл мамлакатимиз бўйлаб йўл инфратузилмасини яхшилашга қаратилган чора-тадбирлар асосида замон талабларига мос ҳолатга келмоқда. М-37А (4Р-45) Самарқанд айланма йўли юртимиз ҳудудидаги алоҳида аҳамиятга эга йўллардан бири ҳисобланади. Айни пайтда умумий узунлиги 46 километр бўлган ушбу йўлда бунёдкорлик ишлари босқичма-босқич амалга оширилмоқда.

Ҳозирги кунда М-37А Самарқанд айланма йўлининг 20-33 километридаги рекон-

струкция ишларини “Умумфойдаланув автомобил йўлларини реконструкция қилиш дирекцияси” унитар корхонаси буюртмаси асосида пудратчи “NEW TECH Samarqand” МЧЖ корхонаси амалга оширмоқда. Бу босқичда жами 13 километр йўлни реконструкция қилиш ҳамда йўл таркибида жойлашган еттига кўприк ва йўл ўтказишни таъмирлаш ишлари олиб боришмоқда.

Белгиланган режага мувофиқ, Самарқанд айланма йўлида бажарилаётган қурилиш-таъмирлаш ишлари йил якунига қадар тўлиқ охирига етказилиши кўзда тутилган. М-37А тўлиқ ишга тушгач, мамлакатимизнинг жанубий ва гарбий томонларига йўл олган транспорт воситалари ҳаракатидаги қийинчиликлар камайиб, юртдошларимизнинг узғоги яқин, оғири енгиллашади.

Энди велосипедда сайр қилиш мумкин

Буюқ ипак йўли кўчасини Кимёгарлар кўрғони билан боғлайдиган Нарпай кўчаси бугунги кунда бутунлай янги қиёфага кирмоқда. Муродхон Ҳожихонов раҳбарлик қилаётган “Самарқанд йўллардан фойдаланиш” ДУК йўлсозлари томонидан мазкур кўча қайта таъмирланиб, энг 20 метр, узунлиги 4 километр бўлган замонавий йўлга айлантирилмоқда. Аҳамиятли томони, кўчанинг икки томонида пиёдалар ва велосипедчилар учун йўлак ҳам барпо этилмоқда.

Кўчага айни пайтгача 25 минг квадрат метр асфальт ётқизилиб, 1,5 минг кубометр бетон ишлари бажарилибди. Таъкидлаш жоизки, таъмирлаш ишлари давомида кўча атрофи ҳам ободонлаштирилиб, замон талабларига мос қўринишга келтирилмоқда. Жумладан, Пастдаргом тумани Найман маҳалласига қарашли Тўқмонбай қабристонини ўраб турган деворнинг

ташки фасадлари миллий қўринишда таъмирланди. Шунингдек, кўчага тўртта светофор, 120 та ёритиш устуни ўрнатилди. Автоўлчилар томонидан учта катта, тўртта кичик автобекат қурилиб, атрофи қўқаламзорлаштирилди.

Сайёҳларнинг сеvimли маскани

Кўчаларнинг равон ва ойдин бўлиши Самарқандда тез суръатда ривожланаётган

туризмнинг истиқболли белгилашда муҳим аҳамият касб этади. Айнан шу кўчалар мисолида Самарқандда туризм салоҳиятини янада юксалтириш бораберида қатор ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, Оруз Маҳмудов кўчаси янги қиёфа касб этмоқда.

Ҳозирги вақтда бу кўчада гастрономик туризмни ривожлантириш учун ихтисослаштирилган ҳудуд ташкил этиш ишлари ниҳоясига етказилмоқда. Айни пайтгача кўча тўлиқ таъмирланиб, асфальт ётқизилди. Кўчанинг икки томонидаги пиёдалар йўлаклари замонавий қиёфага

келтирилди. Ушбу кўчада ўз хизмат турларини йўлга қўювчи тадбиркорлар сайёҳларга қўшимча қулайликлар яратиш мақсадида ўзларига тегишли ҳудудларда ободонлаштириш ва қўқаламзорлаштириш ишларини амалга оширди.

Бу ерда тематик услубдаги ёритиш мосламалари ўрнатилиб, ретроқўприк қуриш ишлари ниҳоясига етказилмоқда. Келгусида ушбу ҳудудда маҳаллий ва хориқлик сайёҳларга гастрономик хизмат кўрсатиш билан бирга, турли фестиваллар, қизиқари томоша ва тадбирлар ҳам ўтказиш кўзда тутилган.

Хуллас,

бугунги кунда улкан қурилиш майдонига айланган Самарқанд шаҳрида ҳар жабҳада ислохотлар ўз мевасини бераётганига гувоҳ бўлиш мумкин. Нафақат катта ва марказий кўчалар, балки маҳалларнинг кичик кўчаларида ҳам таъмирлаш ишлари амалга оширилмоқда.

Ижтимоий сўров

МАКСУС ТАДҚИҚОТ
НАТИЖАЛАРИпандемия оқибатлари қай даражада бартараф
этилаётганини кўрсатмоқдаОдил ОЛИМЖОНОВ,
иқтисодий фанлари
доктори, профессор

Бугун пандемиянинг тобора кучайиб бораётгани давлат органлари олдига аҳоли турли қатламнинг қай даражада зарар кўраётганини ҳаққоний аниқлаш масаласини қўймоқда.

Ана шу мақсадда Иқтисодий тадқиқотлар ва ислохотлар маркази томонидан Жаҳон банки билан ҳамкорликда "Ўзбекистон фуқароларини тинглаб" лойиҳаси ташкил этилди ва у ўз тадқиқот натижаларини эълон қилди. Мазкур тадқиқотда иккала ташкилот томонидан биргаликда аҳолининг турли қатламига

мансуб бир ярим мингта оилада махсус сўровнома ўтказилди.

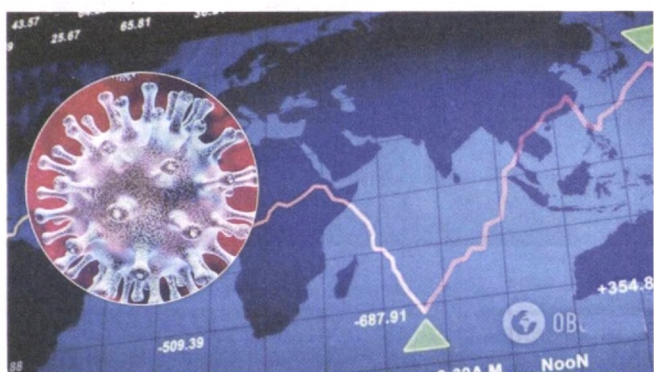
Инқироз туфайли аҳоли турмуш даражаси қай даражада ўзгарганини аниқлаш тадқиқотнинг энг муҳим масалаларидан бири бўлди. Ойлик олиб ишловчиларнинг иш билан таъминланганлик даражаси июнь ойида 2019 йил даражасига қайтди. Уй ҳўжаликларида ишдан айрилган ёки ишга чиқмаётган аҳоли улуши апрель ойида 19 фоизни ташкил этган бўлса, бу рақам июнь ойига келиб сезиларли даражада ошди ва 3 фоизга тўғри келди.

Шундай ижобий ўзгариш аҳолининг ўзини ўзи иш билан банд қилган қатламларида ҳам кузатилди. Апрель ойида ўзини ўзи иш билан таъминлагани ҳақида хабар берганлар сони 67 фоиз бўлса, июнь ойида уларнинг улуши 26 фоизни ташкил этди.

Бундай ижобий ўзгаришлар юз бераётгани билан бир қаторда ҳали ишсиз ва даромади камайган одамлар ҳам аниқланди. Шу туфайли, сўровнома натижаларига кўра, пандемия даврида мамлакатимиз аҳолисининг иқтисодий қийинчиликлари бошдан ўтказаятган 3,8 миллион нафарига турли шаклларда ёрдам кўрсатилган. Бу миқдор аҳолининг 11 фоизини ташкил этади.

Шу ўринда бу ёрдам қандай кўринишда кўрсатилган, деган савол туғилиши табиий ҳол. Сўровномада иштирок этган оилалар олинган ёрдам пул кўринишида бўлмаган нафақа ёки ваучерлар шаклида тақдим этилганини қайд этди.

Сўровномада яна шу ҳолат маълум бўлдики, кўрсатилган ёрдамнинг

катта қисми шаҳар аҳолисига тўғри келяпти. Буни қишлоқда ўзини ўзи боқиб имконияти шаҳарга нисбатан кўпроқ экани билан изоҳлаш мумкин.

Тадқиқотда аҳоли харажатлари миқдори қай даражада ўзгаргани масаласи ҳам ўрганилди. Маълум бўлдики, сўровномада қатнашган оилаларнинг 60 фоиздан кўпроғида охириги 30 кунда олдинги даврларга нисбатан харажат кўпроқ бўлган. Харажатларнинг ошишига пандемия туфайли юзага келган иқтисодий инқироз даврида даромадлар миқдорининг пасайиши ва баъзи оилаларда эса тиббиёт ва дори-дармон харажатларининг нисбатан кўпроқ бўлгани таъсир кўрсатган.

Тадқиқотда хорижда миграцияда бўлган аҳолининг 2019 йил шу даврига нисбатан 3 фоиз камайган, чет элга ишлаш учун чиқишни хоҳловчилар деярли қолмагани ҳам маълум бўлди.

Мазкур сўровномада аҳолининг коронавирус шароитига қай даражада мослаша олгани ҳам ўрганилди. Маълум бўлдики, одамларнинг пандемиядан хавотирланиш даражаси камайган. Мазкур шароитда ўзини тутиш тартиб-қоидаларига риоя қилиш кўникмаси эса ошган.

Хулоса қилиб айтганда, Иқтисодий тадқиқотлар ва ислохотлар маркази томонидан Жаҳон банки билан ҳамкорликда ўтказилган "Ўзбекистон фуқароларини тинглаб" лойиҳасида олинган натижалар коронавирус пандемиясининг салбий оқибатларини камайтириш борасида мамлакатимизда амалга оширилаётган чора-тадбирларнинг самарали эканини яна бир бор тасдиқлади. Шу билан бирга, сўровнома жараёнининг оғриқли нукталарини ҳам кўрсатиб берди. Бу эса, ўз навбатида, аниқланган камчилик ва муаммоларни ўз вақтида бартараф этишга хизмат қилади.

Замонавий ёндашувлар

Зоҳиджон ЗИЯЕВ,
Давлат статистика қўмитаси раиси ўринбосари

БМТ маълумотларига кўра, бутун дунё бўйича аҳолининг 50 фоизи кичик ва ўрта бизнес субъектларида фаолият юритяпти, давлатларнинг макроиктисодий кўрсаткичларида уларнинг улуши сезиларлидир.

ЯНГИ ИНТЕРАКТИВ
ХИЗМАТдавлат статистика қўмитаси
веб-сайтида иш бошлади

Мамлакатимизда ҳам иқтисодийнинг мазкур бўғинини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш изчиллик билан амалга ошириб боришмоқда. Кейинги йилларда бу соҳадаги тизимли ислохотлар натижасида тадбиркорликни рўйхатдан ўтказиш жараёни 15 дақиқага қисқартирилди, талаб этиладиган ҳужжатлар сони камайтирилди ва уларни он-лайн расмийлаштириш имкони яратилди. Бу, ўз навбатида, тез ва қулай шаклда, айниқса, ҳозирги коронавирус пандемияси даврида уйдан чиқмаган ҳолда тадбиркорлик субъектларини ташкил этиш ва уларнинг фаолиятини янада такомиллаштиришга шароит яратиб берапти.

Статистик маълумотларга кўра, жорий йилнинг биринчи ярмида мамлакатимизда 433 мингта корхона ва ташкилот фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг 370 мингтаси кичик бизнес субъекти эканини инобатга оладиган бўлсак, бу жами корхоналарнинг 85,4 фоизи

Президентимизнинг 2018 йил 18 июлдаги "Жаҳон банки ва Халқаро молия корпорациясининг "Бизнесни юритиш" йиллик ҳисоботида Ўзбекистон Республикасининг рейтингини яхшилашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарорига асосан, интернет тармоғи орқали юридик шахс тўғрисидаги асосий маълумотлардан эркин фойдаланиш имкони яратилди.

Давлат статистика қўмитаси расмий веб-сайтида йўлга қўйилган мазкур интерактив хизмат орқали фойдаланувчилар юридик шахслар солиқ тўловчиларнинг идентификация рақамини (СТИР) киритиш йўли билан маълумотларни бепул олиш имкониятига эга бўлди. Унга қўшимча равиш, идентификация рақамини, рўйхатга олинган санаси, ташкилий-ҳуқуқий шакли, манзили, корхона раҳбари ва мусассислар (уларнинг улушлари кўрсатилган ҳолда) тўғрисидаги маълумотлар киради.

Юридик шахс тўғрисида
20 турдаги маълумотлар юритилади

Раҳбарият ҳақида маълумот

- Раҳбариятнинг исм-шарифи
- Раҳбариятнинг СТИР рақами
- Ташкилчилари ҳақида маълумот
- Корхона устав фонди

Иқтисодий маълумотлар

- Фаоллик ҳолати
- Иқтисодий фаолият умумдавлат таснифлагич коди,
- Ташкилий-ҳуқуқий шакли,
- Давлат бошқаруви идораларини белгилаш тизими
- Кичик тадбиркорлик субъектига мансублиги

Умумий маълумотлар

- Юридик шахс номи
- Солиқ тўловчининг идентификация рақами
- Давлат рўйхатидан ўтказилган рақам/санаси
- Рўйхатдан ўтказувчи орган

Алоқа маълумотлари

- Манзили: шаҳар, кўча, уй, хонадон
- Электрон почта манзили
- Телефон ва факс рақами
- Маъмурий-ҳудудий объектларини белгилаш тизими коди

мазкур сектор вакилларига тўғри келишини кўрсатади. Утган йилнинг шу даврида мазкур кўрсаткич 83,3 фоизга тенг бўлган. Бу республика бўйича ташкил этилган корхона ва ташкилотлар сонининг ўсиш суръатига нисбатан янги шакллантирилаётган кичик корхона ва микрофирмалар жадалроқ ривожланётганидан далолат беради.

2020 йил 2-чорак якунининг тадбиркорликнинг ЯИМдаги улуши 51,3 фоизни ташкил этиб, улар сони ҳар 1 000 аҳолига 14,4 бирликка тўғри келади. Иқтисодий фаолият турлари бўйича энг кўп янги ташкил этилган кичик корхона ва микрофирмалар савдо соҳасида 16 588 та (35,6 фоиз), саноатда 9 713 та (20,9 фоиз), қурилишда 3 302 та (7,1 фоиз), қишлоқ ва балиқ ҳўжалигида 8 525 та (18,3 фоиз) ҳамда яшаш ва овқатланиш соҳасида 2 460 та (5,3 фоиз) ташкил этди.

Тадбиркорликни бошлаш ва самарали йўлга қўйишнинг асоси пухта ўтказилган маркетинг ўрганишлари ҳисобланади, режалаштириш ва бозорга оид ахборотларни тўплаш эса бу маркетингнинг асосий тамойилларидан биридир. Махсусот ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш турларининг кундан-кунга қўлайиб ва таркибининг ўзгариб бориши бозор конъюктураси ва ундаги иштирокчилар ҳақида энг зарур маълумотларга эга бўлишни таъминламоқда. Бу жараёни бизнесда муваффақиятга эришишнинг деярли имкони йўқ.

Шуни инобатга олган ҳолда,

Қайд этиш жоиз, авваллари талабгорларнинг бундай муносабатлари хат орқали амалга оширилиб, уни кўриб чиқишга бир неча кун сарф қилинган бўлса, интерактив давлат хизматларининг такомиллашуви натижасида ҳозир бу турдаги маълумотларни online режимда амалга ошириш мумкин.

Рақамли иқтисодиёт ривожланиш жараёнида экан, маълумотларни олишда тезкорлик ва сифат ошишига бўлган талаб ҳам ортиб боради. Корхона ва ташкилотлар маълумотлар базаси платформасини такомиллаштириш — бу кейинги босқичдаги масаладир.

Ҳозирги кунда Давлат статистика қўмитаси Осиё тараққиёт банки билан ҳамкорликда корхона ва ташкилотлар маълумотлар базасини юритиш тизимини илғор хорижий тажрибалар асосида такомиллаштириш лойиҳаси устида иш олиб борапти.

Тизимнинг замонавий талабларга мос янги web интерфейси яратилиши мавжуд юридик шахслар билан бирга, яқна тартибдаги тадбиркорлар, филиаллар ва таркибий бўлинмалар тўғрисидаги маълумотлар юритилиши, тадбиркорлик субъектининг асосий иқтисодий кўрсаткичлари кенгайтирилиши янги имкониятлар ва чуқур статистик таҳлиллар ўтказишда ёрдам беради. Шунингдек, корхоналар ва ташкилотлар маълумотлар базасининг такомиллаштирилиши корхонанинг турли параметрлари асосида иқтисодиётни анализ қилиш ҳамда иқтисодий статистик маълумотларни ўзгаришлари кузатишга имкон яратади.

Бугуннинг гапи

30 ФОИЗ ОИЛА "ТЕМИР
ДАФТАР" ДАН ЧИҚАРИЛАДИХудойберди КАРИМОВ,
журналист

Коронавирус пандемияси ва у сабаб эълон қилинган карантин бутун дунё давлатлари каби мамлакатимизнинг ҳам иқтисодий ўсишига салбий таъсир ўтказмоқда.

Шунга қарамай, инқирозга қарши қўрилган қатъий ва амалий чора-тадбирлар эъзизига 6 ой якуни бўйича республикада янги ички маҳсулот ишлаб чиқариш 0,2 фоиз ўсганини қайд этиб ўтиш ўринлидир. Энг асосийси, ана шундай ташвишли кунларда ҳамюртларимиз, айниқса, аҳолининг эҳтиёжманд қатламини ижтимоий ва моддий қўллаб-қувватлаш масаласи диққат-эътиборда бўлиб турибди.

Президентимизнинг шу йил 30 июлдаги "Коронавирус пандемияси даврида ижтимоий ҳимояга ва ёрдамга муҳтож аҳоли қатламларини моддий қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги фармони ва Вазиirlар Маҳкамасининг "Саховат ва кўмак" жамғармаси орқали Инқирозга қарши курашиш жамғармаси маблағларидан ижтимоий ҳимояга муҳтож оилаларга 150 миллиард сўм моддий ёрдам тарқатиш ҳақидаги бундан бир неча кун аввалги фармойиши ана шу эътибор ва ғамхўрликнинг ёрқин исботи бўлди.

— Пандемия давом этаётган бир пайтда ватандошларимизни маънавий, ижтимоий ва иқтисодий қўллаб-қувватлаш борасидаги саъй-ҳаракатлар вилотиамизда ҳам изчил давом этмоқда, — дейди Жиззах вилоти ҳокими ўринбосари, вилот маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш бошқармаси бошлиғи Назира Мухторова. — Мен пандемия даврида одамларнинг яшаш шароитини ўрганиш, эҳтиёжманд оилаларни аниқлаш, уларга моддий-маънавий кўмак бериш борасида амалга оширилган ишларни шартли равишда икки босқичга бўлган бўлардим. Биринчи босқич 10 июлгача давом этди. Унда "Саховат ва кўмак" жамғармаси маблағлари ҳисобига "темир дафтар"га киритилган 22 минг 800 та хонадонга озиқ-овқат маҳсулотлари, дори-дармон, нақд пул, коммунал қарздорликлар тўлови, чорва тарқатиш каби усуллар билан жами 13 миллиард 200 миллион сўмлик ёрдам

кўрсатилди. Карантин талаблари қайта қучатирилгандан кейин бошланган иккинчи босқичда яна ҳам кенг қўллаб-қувватлаш амалга оширилмоқда. "Темир дафтар"га кирган оилалар ҳолидан хабар олиш давом этаётди. 14 мингта оилага эҳтиёжи ва талабидан келиб чиқилган ҳолда, пул, мол, озиқ-овқат ва бошқа кўринишда 3 миллиард 200 миллион сўмлик кўмак берилди.

Инқирозга қарши курашиш жамғармасидан ажратилган 5 миллиард сўм маблағлари Қўрбон ҳайити арафасида 6,5 мингдан ортиқ оилаларга тақдим берилди. Халқона айтганда, бу хонадонлардаги 30 минг нафарга яқин фуқаронинг ҳар бири 170 минг сўмдан ҳайитлик олди.

— Акам Жасуржон Одилов 1-гурӯх ногирони, вояга етмаган 3 нафар фарзанди бор, — дейди Шароф Рашидов туманининг "Қизлартепа" маҳалласида яшовчи фуқаро Дадажон Солиқонов. — Кунги кеча унинг хонадонига меҳмонлар келиб, совға-салом бериб кетибди. Акам ўзи гапиролмайди, шунинг учун мени ёнига чақириб: "Бизни унутмаётган, ҳаммиша қўллаб

турган Президентимизга, халқимизга мингдан-миг раҳмат айтаман! Аллоҳ уларнинг мартабасини яна ҳам улуғ қилсин", деган сўзларини етказиб қўйишимни илтимос қилди.

Қўрбон ҳайити кунлари вилотнинг саховатпеша инсонлари ҳам савобли ишлардан четда қолмади. Улар "Саховат ва кўмак" жамғармаси орқали 5000 нафардан кўпроқ ёлғиз кексалар, даромад манбаини йўқотган, ишсиз, ногиронлиги бўлган инсонлар, боқувчисидан ажралган ва қўл болали оилаларга 632 миллион сўмлик озиқ-овқат ва рўзгорга зарур бошқа маҳсулотлар тортиқ қилди. 80 дан ортиқ оилалар 12 миллион 650 минг сўмлик дори-дармон тарқатилди.

Урни келганда, Қўрбон ҳайити Жиззахда пандемия шароити талабларидан келиб чиққан ҳолда, чиройли ва тартибли нишонланганини айтиб ўтиш жоиз. Бу борада имом-хатиблар ва қишлоқ-маҳаллалар оқсоқолларининг фаоллиги иш берди. Мавжуд вазиятнинг тўғри англаган мусулмонлар ҳайит намозини уйда ўқиди. Беминнат хизматчи ёшлар (волонтерлар) карантин

ВАҚТНИ УНУТГАНЛАР

Рўзимбой ҲАСАН

Бу гапни бугунги кунда фақат бир касб эгаларига — тиббиёт ходимларига нисбатан айтиш мумкин! Тожсимон вирус авжига чиққан паллаларда айнан шу инсонлар ўз ҳаётларини хатарга қўйиб, қасамёдларига содиқ қолиб, хизмат вазифаларини сидқидилдан адо этмоқда.

Ихтисослашган касалхоналар, хусусий тиббиёт клиникаларида оиласи бағридан ўзилиб, кечаю кундуз беморларни ҳаётга қайтариш учун жонини жабборга бериб ишлаётган тиббиёт ходимлари шаънига қанча мактовлар ёзсак-да, шунча оз.

— Йилгирма йилдан буён тез тиббий ёрдам бўлимида навбатчи шифокор бўлиб ишлайман, — дейди Незматжон Матниёзов. — 12 соатлик қатъий иш режими-га ўрганиб кетганимиз. Олдинлари бир сменада 70-90 атрофида чақириқ қабул қилган бўлсак, пандемия шароитида ва яна ёзининг ўта иссиқ келиши туфайли чақириқлар сони кескин ошди. Айрим кунлари сменада 120 тагача чақириққа бориш ва беморларга бирламчи ёрдам кўрсатишимизга тўғри келяпти. Ҳозирги шароитда бу таваккал қилиш дегани. Қон босими ошган беморга биринчи муолажани бериш бошқа, аммо ҳарорати кўтарилган беморга қараш бошқа. Ўз шароитида тана ҳарорати кўтарилиши об-ҳаво билан боғлиқ бўлишини мумкин, аммо тожсимон вируснинг илк белгилари ҳам айнан шундай-лигини инobatга олсак, ҳар бир

чақириқ давомида таҳдидга дуч келамиз. Тўғри, пандемия даври учун белгиланган махсус химоя кийими, қўлқоплар, ниқобларимиз бор. Аммо беморни кўздан кечириш онларида шифокор ижтимоий масофани сақлаб олмайди. Уни кўздан кечириши, ҳароратини ўлчаши, бошқа бирламчи зарур муолажаларни бажариши керак. Ҳеч бир беморнинг пешонасига “Вирусга чалинган!” деб ёзиб қўйгани йўқ, ахир. Касбимиз шу — ишляямиз!”

Бу фикрларни Незматжон доктор билан узоқ йиллар Боғот тумани тез тиббий ёрдам бўлимида ишлаётган икки адаш шифокор — Умиджон Каримов ва Умиджон Раҳимов ҳам тасдиқлашади.

Бўлим ихтиёрида 12 та тез ёрдам машинаси мавжуд. Яқинда бўлимга яна битта машина беришди. 43 нафар шифокор, 97 нафар ҳамшира ҳамда 54 нафар ҳайдовчи эл соғлиғи йўлида вақтни унутиб хизмат қилмоқдалар.

Аслида шифокорлар билан мулоқотимиздан мақсад пандемия шароитида ишлаётганлари учун уларга берилган моддий ёрдам пуллари ҳақида билмоқчи

эдик. Аммо Незматжон докторнинг ҳаяжонга солувчи сўзларидан кейин пул ҳақида оғиз очишга уялдиқ, тўғриси.

Бу ҳақидаги маълумотларни вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси ҳисобхонасидан олдиқ. Ҳар бир шифокорга 5 миллион сўм, ҳамширага 4 миллион сўм ва ҳайдовчига 3 миллион сўмдан моддий ёрдам пули тезкор равишда уларнинг пластик карталарига ўтказиб берилаётган экан.

Қамар Мамаббетов Урганч шаҳри тез тиббий ёрдам бўлимида узоқ йиллардан буён ҳайдовчи бўлиб ишлайди. Гарчи қасамёд қабул қилмаган бўлса-да, бугун унинг тақдир шифокору ҳамшираларникига ҳамроҳ. У ҳам тизимнинг бошқа барча ҳайдовчилари каби таҳдид қаршисида таваккал қилишга мажбур!

— Ўн икки соат давомида ҳар бир машинага камида 10-12 тандан чақириқ тўғри келяпти. Бу бутун сменани машинада ўтказамиз, дегандир. Беморни касалхонага олиб кетадиган бўлсак, албатта, уни машинага чиқаришда ёрдам берамиз. Демак, бемор билан бевосита мулоқот қилиш бизнинг чекимизга ҳам ёзилган. Нима дей? Ишляямиз, зиммамизга юкланган вазифани бажаряпмиз! Шу...

Қамар Мамаббетов ўзи каби шу тизимда кўп йиллардан буён ишлаётган ҳамкасбларини номаном санайди — Омон Маткаримов, Равшан Авезов...

Бу ҳайдовчилар учун шахарнинг ҳар бир қўчаси, ҳар бир уйи таниш ва ёд бўлиб қолган. Ҳатто йўлларнинг носоз жойларини ҳам хотираларида сақлаб қолган. Айниқса, ярим тунда бўладиган чақириқларда бемор ёнига тезроқ етиб олишда ҳайдовчиларнинг ушбу хислатлари жуда муҳим.

Буни шифокорлар тан олади-лар, эътироф этадилар.

Бугун вилоят тез тиббий ёрдам бўлимида 607 нафар ҳайдовчи хизмат қилмапти. Пандемия даврида одамлар орасида тарқаган турли миш-мишлар, ортиқча ваҳималар бу инсонларни четлаб ўтган.

Бирорта ҳайдовчи ишдан бўшаб кетмаган!

Мана бу ҳақиқий касбга садоқат! Ҳақиқий жасорат!

Бундай инсонларни ҳар қанча моддий қўллаб-қувватламоқ, рағбатлантириш уларнинг фидойиликларини эътироф этмоқдир!

Шундай касб эгалари бор экан, ҳар бир инсон хасталанган онларида кўнглида умид барқарор бўлади. Бу умид қатъий ишончга айланади. Шундай фидойилар бор экан, бу балони ҳам албатта, енгамиз!

Таъкидлаш лозимки, айни пайтда пандемиянинг зарарини камайтириш бўйича кенг қўллашга саъй-ҳаракатлар амалга оширилмоқда. Умуман, юртимизда “Саховат ва кўмак” умумхалқ ҳаракатининг ташкил этилиши карантин чекловлари пайтида қийналиб қолган аҳоли қатламларини моддий қўллаб-қувватлашга хизмат қилади. Бу жараёнда, аввало, давлатимиз, қолаверса, савоб умидидаги барча инсонлар иштирок этмоқда. Умуман, ҳаракати халқимизнинг азалий қадриятларидан бўлган меҳроқибат ва ҳамжихатликни ифода қилади, халқ иродаси ва бирдамлигини амалда кўрсатди. Бугунги мураккаб вазият ҳайр-эҳсон, бир-биримизни қўллаб-қувватлаш, қийналиб қолган фуқароларга кўмак беришга янада кўпроқ эътибор қаратишга ундади. Чунки ҳозирги синови даврда ҳамжихатлик ва масъулиятлик пандемиянинг самарали енгиб ўтишимизда муҳим омил бўлади, десак ҳато эмас. Ана шу жиҳатларга халқимиз ҳам, масъуллар ҳам — барча тўлиқ амал қилиши вазиятнинг ўнгалишини таъминлайди.

қамровли тадбирларни янги босқичга кўтариш мақсадларида сарфланади. Давлатимиз раҳбарининг диний соҳа вакиллари билан эътибори, биз мусулмонларни, хусусан, юртимиздаги барча аҳли илмларнинг қувончига-қувонч қўшди, албатта. Шу билан бирга, мазкур эътибор дин тарғиботчилари, уламоларга катта масъулият ҳам юқайди. Ўз ўрнида, биз ҳам юрт ривожи, порлоқ келажиги учун янада фаол ҳаракат қилишга тайёرمиз. Қолаверса, қўрилаётган бу чоралар юртимизда пандемия зарарларини камайтириш ҳамда аҳолини қўллаб-қувватлашда муҳим аҳамият касб этади.

ЮКСАК ЭЪТИБОР ВА ШУКРОНАЛИК ҲИССИ

Мирзамақсуд АЛИМОВ,
Андижон вилояти бош имом-хатиби

Бутун дунё мўмин-мусулмонларининг улғайишлари билан бўлган Қурбон хайити байрами арафасида Президентимизнинг “Коронавирус пандемияси даврида ижтимоий ҳимояга ва ёрдамга муҳтож аҳоли қатламларини моддий қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги фармони эълон қилинди.

Фармонга қўра, Ўзбекистон мусулмонлари идораси ҳузуридаги “Вақф” хайрия жамоат фондига диний соҳа ходимларини қўллаб-қувватлаш мақсадида моддий маблағ ўтказиб берилиши барчада мамнунилик, ўзгача шукроналик ҳиссини уйғотди, десак асло муболага бўлмайди. Ушбу фармон асосида ажратилган 150 миллиард сўм пул маблағи жамиятимизда тинчлик, дустлик, меҳр-оқибат ва ҳамжихатлик ҳолатларини кенг тарғиб қилиб келаятган диний соҳа вакиллари моддий рағбатлантириш ҳамда жойларда хайру саховат, мурувват борасида амалга оширилаётган ишларни, жаҳолатга қарши маърифат руҳидаги кенг

Заминимизда парваришланаётган ўсимликдаги стевеозид моддаси дунёнинг бошқа мамлакатларида етиштирилганига қараганда анча юқори бўлиб, 19,7 фоизни ташкил этади. Бу кўрсаткич ҳатто стевия ўсимлигини етиштиришда илғор ҳисобланган Жанубий Кореяда 16 фоизга тенг.

ЎЗБЕКИСТОНЛИК ТАЛАБАНИНГ ТАДБИРКОРЛИК ЛОЙИҲАСИ ХАЛҚАРО ТАНЛОВДА ҒОЛИБ БЎЛДИ

Энди юртимизда қандли диабет касаллиги бўлган болалар учун фойдали ширинликлар ишлаб чиқарилади

Ирода ТОШМАТОВА,
“Янги Ўзбекистон” муҳбири

Ёшларни қўллаб-қувватлаш, тадбиркорлик ғояларини рўёбга чиқаришга қаратилган лойиҳа ва танловлар пандемия шароитида ҳам фаол давом этмоқда. Ана шундай танловлардан бири — Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги қўмағида Британия кенгаши ва Лондон метрополитен университети томонидан Тошкентда онлайн тарзда ўтказилган “Creative Spark Big Idea Challenge”нинг якуний натижалари эълон қилинди.

18 ёшдан 35 ёшга бўлган йигит-қизларнинг бизнес ғоялари ва тадбиркорлик кўникмаларини ривожлантиришга қаратилган танловда 7 та давлат — Қозғис-тон, Қирғизистон, Озарбайжон, Арманистон, Грузия, Украина ва Ўзбекистондан вакиллар ишти-рок этди. Финалда ўз йўналиши бўйича энг кўп овоз тўплаган ҳамюртимиз, Тошкент давлат иқтисодиёт университети тала-баси Шаҳзода Орифхўжаева ғо-либликни қўлга киритиб, 2 минг фунт стерлинг мукофот пулига эга бўлди.

Британия кенгашининг юр-тимиздаги беш йиллик дастури асосида ташкил этилган Creative Spark Big Idea Challenge танлови йилда бир маротаба ўтказилади. Лойиҳа мақсади Бирлашган Қи-роллик ҳамда дастурда иштирок этувчи давлатлардаги олий таъ-лим муассасалари ўртасида халқ-қаро ҳамкорлигини йўлга қўйиш негизига ижодий тадбиркорлик ва креатив иқтисодиётни ривож-лантиришдан иборат.

Дастур, шунингдек, Буюк Британия тажрибаси асосида ёшларда ижодий тадбиркорлик кўникмаларини олий таълим жараёнидаёқ шакллантириш ва ривожлантириб бориш, мамлака-тимизда танлов иштирокчилари-нинг янги лойиҳалари, ғояларини инновацион ва рақобатбардош корхоналар ташкил этиш орқали амалга оширишни кўзда тутди. Лойиҳага қўра, ғолибликни қўлга киритган ёшларга 25 минг фунт стерлинг грант маблағлари аж-ратилиб, Лондонга саёҳат қилиш имконияти тақдим этилади.

Шу боис, дастурга аъзо дав-латлардан ўз бизнес ғояларига эга бўлган қўллаб ёшлар тан-ловда иштирок этиш истагини билдирди. Британиялик мута-хассислар томонидан май ойида ўтказилган саралаш босқичида юзлаб йигит-қизлар орасидан энг

муносиблари танлаб олинди. Ра-қамли технологиялар, ижтимоий таъсир ва ижодкорлик йўналиш-лари бўйича уч нафардан ишти-рокчи финал босқичига йўл олди. Улар орасида Тошкент давлат иқтисодиёт университети Халқ-аро туризм факультети 1-босқич талабаси Шаҳзода Орифхўжаева ҳам бор эди.

Фойдали ва
инновацион лойиҳа

Ижтимоий таъсир йўналиши-да қатнашган иштирокчи, финал шартларига қўра, тақдим этган “Nutcracker” лойиҳасини бир да-қиқалик видео тарзида намойиш этиб, унинг мазмун-моҳиятини инглиз тилида ёритиб берди. Шаҳзоданинг лойиҳаси қандли диабет билан касалланган бола-лар учун саломатлигига зарарсиз бўлган қандолат маҳсулотларини ишлаб чиқаришдан иборат эди.

— Танлов пандемия даврига тўғри келгани боис, биз ўз лой-иҳамизда инновацион янгилик қилишимиз, бирор-бир касаллик-ка ечим бўладиган ғояни илгари суришимиз керак эди. Шу боис, мен диабетик болалар истеъмол қила оладиган ширинлик яратиш лойиҳасини ишлаб чиқдим, — дейди Шаҳзода Орифхўжаева. — Айни вақтда қандли диабет жаҳонда тез ривожланаётган ка-салликлар сирасига қиради ва, афсуски, у болалар орасида ҳам қўлайиб бормоқда. Ёш болалар ширинликларни жуда хуш кўра-ди, аммо қандли диабет касал-лигида уларни истеъмол қилиш саломатлик учун хавфли ҳисоб-ланади. Менинг лойиҳам ана шундай беморлар учун зарарсиз, ҳатто фойдали бўлган қандолат маҳсулотларини ишлаб чиқа-ришга қаратилган. Бунинг учун печенье-лар жўҳори унидан тай-ёрланиб, уларга табиий шаклар ўрнини босувчи стевия ўсимлиги

қўшилади. Мазкур ўсимлик дам-ламасидан олинадиган стевео-зид моддаси шакардан 150 ба-рорбар ширин бўлиш билан бирга, ниҳоятда шифобахш ҳамдир. У таркибида қўллаб витамин ва минералларни сақлагани боис, нафақат диабетиклар, балки ор-тиқча вазн, ошқозон, юрак-қон томир ва бошқа касалликлардан азият чекадиган инсонлар, шу-нингдек, соғлом турмуш тарзига риоя қиладиган ҳар бир киши учун фойдалидир.

Юртимизда стевияни ўсти-риш ҳамда чуқур қайта ишлаш жараёнлари тўлиқ ўрганилган бўлиб, ҳозир уни уруғланти-риш, қаламча усули билан қўчат етиштириш қўлланиб келинмоқ-да. Республикаимизнинг ўзига

— Айниқса, натижалар маълум қилинишини университет жа-моаси билан биргаликда кутдик. Ғолиб сифатида менинг лойи-ҳам, олий ўқув юртимиз номи эълон қилинганида барчамиз ниҳоятда қувондик. Уша ондаги хурсандчилик ва фахр туйғуси-ни сўз билан тасвирлаб бери-шим қийин. Боиси, ушбу тан-ловда ғолиб бўлиб, ўз бизнес ғоямни рўёбга чиқаришни жуда истаганим. Лойиҳамга ажрати-ладиган 2 минг фунт стерлинг маблағ бизнесимни ривожлан-тиришга йўналтирилади. Бу мен учун катта имконият ва келгусида ўз ишимни кенгайтириб, корхона-ри, қаламча усули билан қўчат етиштириш қўлланиб келинмоқ-да. Республикаимизнинг ўзига

Дойиҳамга ажратиладиган 2 минг фунт стерлинг маблағ бизнесимни ривожлантиришга йўналтирилади. Бу мен учун катта имконият ва келгусида ўз ишимни кенгайтириб, корхонада ишлаб чиқариладиган фойдали ширинликлар турини янада қўпайтиришни ўйлаганман.

хос иқлими сабаб заминимизда парваришланаётган ўсимликда-ги стевеозид моддаси дунёнинг бошқа мамлакатларида етишти-ришга қараганда анча юқо-ри бўлиб, 19,7 фоизни ташкил этади. Бу кўрсаткич ҳатто стевия ўсимлигини етиштиришда илғор ҳисобланган Жанубий Кореяда 16 фоизга тенг.

Британия кенгаши танлов иштирокчилари учун интернет тармоғида алоҳида илова ажра-тиб, уларнинг лойиҳа видеосини youtube платформасига жой-лаштирди. Қатнашчилар кўпроқ овоз тўплаш учун ўз видеотақди-мотларини барча ижтимоий тар-лавларда тарқатди. Икки ҳафта давом этган овоз бериш жараён-ларидан сўнг, ғолиблар номи эъ-лон қилинди.

— Танловда қатнашиш мен учун мароқли бўлиш билан бирга, жуда ҳаяжонли кечди, — деди Шаҳзода Орифхўжаева.

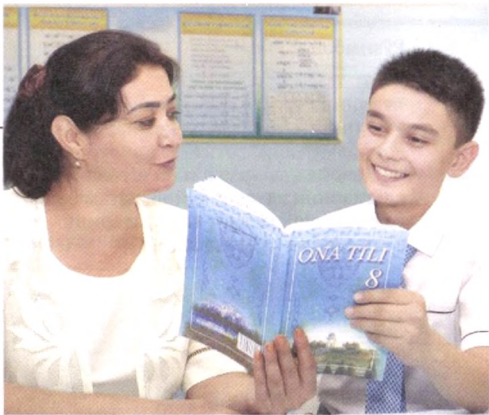
Халқаро ҳамкорликдаги тан-лов ана шундай тадбиркорлик ғояларига эга қўллаб йигит-қизларнинг орзуларини рўёбга чиқармоқда. Ёшларни иш би-лан таъминлаш тобора жиддий муаммага айланиб бораётган ва COVID-19 пандемияси дунё иқтисодиётига жиддий таъсир кўрсатаётган бир шароитда маз-кур лойиҳа ишбилармонлик қо-билиятига эга йигит-қизлар учун яхши имконият, дейиш мумкин. Шаҳзода Орифхўжаева ҳам бу имкониятдан самарали фойда-ланиб, тез орада тадбиркорлик ишини йўлга қўйиш ҳамда ўзбек бренди остида дунёдаги барча диабетик болалар учун фойдали ширинликлар ишлаб чиқаришни мақсад қилган. Қаҳрамонимиз келгусида лойиҳасини янада ри-вожлантириб, интернет дўкон орқали маҳсулотларнинг онлайн сотувини ҳам йўлга қўйишни режалаштирмоқда.

Миллат ғурури

ОНА ТИЛИМИЗНИНГ НУФУЗИНИ ОШИРАЙЛИК

Раҳматилла НАЗАРОВ,
Ўзбекистон Республикаси
ташкил ишлар вазирининг
маслаҳатчиси

Шиддат билан ривожланаётган ҳозирги замон шароитида дунё мамлакатлари ва минтақаларининг ўзаро мулоқоти, турли халқларнинг маданияти, анъана ва урф-одатлари бир-бирини бойитиши жараёнида миллий тилнинг ўрни тобора муҳим аҳамият касб этиб бормоқда.

Сир эмас, кўплаб давлатларнинг ташқи сиёсий ташаббуслари доирасида тил борасидаги сиёсати ўз мамлакатлари нуфузини халқаро майдонда кучайтиришга йўналтирилган. Бунга Германиянинг Гёте институти, К.Аденауэр ва Ф.Эберт жағғармалари, Буюк Британиянинг Британия кенгаши (British Council), Франциянинг Француз альянси (Alliance Française), Испаниянинг Сервантес институти ва Корея Республикасининг хориждаги элчихоналари ҳузурида фаолият кўрсатилган таълим марказлари каби тузилмалар фаолиятини мисол қилиб келтиришимиз мумкин.

Таъкидлаш жоизки, давлат томонидан таъсис этилган мазкур муассасалар нафақат муайян ҳудуд ва минтақа, балки бутун дунё бўйлаб фаолият юритади. Масалан, Сервантес институтининг марказлари Ер қурагининг 4 қитъаси, 50 дан ортиқ мамлакатда ташкил этилган. Ўшбу марказларда испан тили ўргатилади, испан ва Лотин Америкаси халқларининг маданияти кенг тарғиб қилинади. Натижада бугунги кунда испан тили ўзининг тарқалиш микёси жиҳатидан жаҳонда учинчи ўрнини эгалламоқда. Айни пайтда сайёраимизнинг 425 миллион аҳолиси учун испан тили она тили ҳисобланади. 125 миллион аҳоли эса ўшбу тилдан хорижий тил сифатида фойдаланади. Хуллас, халқаро муносабатлар ва турли миллатлар ўртасидаги мулоқотда муайян тил ва маданиятнинг таъсири нечоғлиқ катта эканини ҳозирги глобал жараёнларда яққол кузатиш мумкин.

Сўнги йилларда мамлакатимизда она тилимизни ривожлантиришга қаратилган эътибор унинг нафақат юртимизда, балки хорижда ҳам нуфузи ва мавқеини оширишга бевосита ўз таъсирини кўрсатаётганини кўзга тутишимиз мумкин.

2019 йил 21 октябр кунини давлатимиз раҳбари томонидан имзоланган фармонда ҳам давлат тилининг халқаро миқёсдаги ўрни ва нуфузи, унинг бошқа тиллар билан алоқалари истиқболларини белгилаш, хорижда истиқомат қилувчи ватандошлар ва ўзбек тилини ўрганиши истагида бўлган чет эл фуқаролари учун ўзбек тили дарсликлари ва электрон дастурларни ишлаб чиқиш ҳамда уларни кенг миқёсда тарқатиш, ўзбек тилини ўргатиш бўйича махсус курсларни ташкил этиш каби вазифалар белгиланган.

Эътиборлиси, бу режаларни ҳаётга амалда татбиқ қилиш мақсадида алоҳида тузилма — Вазирлар Маҳкамасининг Давлат тилини ривожлантириш департаменти ташкил қилиниб, унга давлат тилини ривожлантириш соҳасидаги муҳим вазифалар қаторида халқаро ҳамкорлик жараёнларини мувофиқлаштириш функцияси ҳам юклатилди.

Энг асосийси, ўшбу йўналишдаги саъй-ҳаракатлар ҳар бир ишнинг бажарилишида зарур омили бўлган молиявий манба билан таъминланди. Яъни Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида Ўзбек тилини ривожлантириш жағғармаси ташкил этилди.

Ташқи ишлар вазирлиги ва Ўзбекистоннинг чет элдаги ваколатхоналари томонидан хорижда она тилимизни тарғиб қилиш бўйича муайян ишлар амалга ошириб келинган. Бироқ тан олиш керакики, шу пайтга қадар халқаро миқёсда тил сивбатини илгари суриш бўйича мувофиқлаштириш масаласига етарлича эътибор берилмаган. Хусусан, хорижда ўзбек тилининг нуфузини ошириш саъй-ҳаракатлари зарур манбалар (тегишли адабиёт, ўзбек тили дарсликлари, электрон дастурлар) билан таъминланмагани сабаб бу йўналишдаги ишларнинг самарадорлиги сезилмаган.

Шу ўринда бир мулоҳазамни айтиб ўтсам. Тилшуносларимизнинг таъкидлашларича, жаҳон тилларининг жуда кўпи мукаммаллик даражаси ва матний илмий қайта ишлаш имконияти билан фарқ қилувчи ўз миллий тил корпусига эга. Инглиз тилида яратилган Браун корпуси, Ланкастер-Осло-Берген (ЛОБ) корпуси, Лондон-Лунд корпуси, Лексикографик тадқиқотлар учун Америка мерос корпуси, Ланкастер-Инглиз тили сўзлашув корпуси, диалектик корпуси саналган Инглиз матлафларининг Хельсинки корпуси, Америка миллий корпуси каби машҳур корпусларнинг мавжудлиги миллий ва давлат тили тараққиётида миллий корпуснинг аҳамияти ва ўрни нечоғлиқ муҳимлигини кўрсатади. Дунё тили саналган инглиз, испан, хитой, араб, француз, рус, немис тилларининг миллий корпусидан ташқари поляк, поляк-украин, чех, словак, серб, хорват,

босния, болгар, болгар-рус, македон, шотланд, нидерланд, нидерланд-француз, швед, бамаи, эсперанто каби бир қатор тилларнинг ўз корпуслари мавжуд. Ҳозирги кунда дунё компьютер лингвистикасида миллий тил корпусининг мавжудлиги тилнинг яшовчанлиги ва компьютер тилига айланиш мезони сифатида қаралмоқда.

Ўзбек тили дунёнинг ривожланган тиллари қаторида туради. Афсуски, тилимизнинг ички имкониятлари ахборот технологиялари тизимида етарли даражада ишга солинмаётти. Юртимизда ўзбек тили корпусларини яратиш ишларини қонқарли деб бўлмади. Бу она тилимизнинг ахборот технологиялари тили сифатида, шунингдек, миллий корпус шаклида глобал корпуслар тўғрисидаги, жаҳонга чиқишига монелик қилган. Бу соҳадаги илмий тадқиқот ишлари ўзбек корпус лингвистикасининг назарий асосларини ишлаб чиқиш, намуна сифатида бир-икки корпус лавҳаси яратиш босқичида турибди, холос. Ўзбекистонда амалий тилшуносликнинг бир йўналиши саналган ўзбек корпус лингвистикасини ривожлантириш учун илмий-назарий жиҳатдан тадқиқ этиш, компьютер ва корпус лингвистикаси маркази ёки лабораториясини ташкил қилиш ҳамда унга мутахассисларни бериштириш орқали амалга ошириш мумкин. Бу борадаги эзгу ниятларимиз рўйбга чиқишида тилшуносларимизга ҳар бир юртдошимиз кўмак бериши зарур, деб биламан.

Тўғри, аини пайтгача ўзбек тилининг тарихи, бугунги кундаги мавқеи ва нуфузини ошириш борасида қатъий қадамлар қўйилди. Бироқ ҳали мазкур йўналишда амалга оширилиши зарур бўлган ишлар жуда кўп. Бинобарин, мақсадга етиш, аниқ натижаларга эришиш учун турли соҳа мутахассисларининг салоҳиятини, хоҳ у тилшунос бўлсин, маданият ва санъат намоёниси бўлсин, ахборот-коммуникация технологиялари муҳандис-дастурчиси бўлсин, бирлаштириши таъқоз этмоқда.

Шу ўринда, ўзбек тилининг хорижда нуфузини ошириш мақсадида қуйидаги ташаббусларни илгари суриш лозим, деб ҳисоблаймиз:

— ўзбек тилини хорижий тил сифатида ўқитиш учун фойдаланувчилар тушунишига қулай бўлган қўлланмалар ва видеодраслар тайёрлаш ҳамда уларни энг оммабоп интернет сайтлари ва видео хостингларда жойлаштириш;

— онлайн платформада ўзбек тилидаги электрон ўқув қўлланмалар билан бир қаторда бошқа адабиётларни (луғатлар, содда тилда чоп этилган синфдан ташқари ўқиш китоблари ва ҳоказо) ўқиди ҳам қилган кутубхона бўлимини ташкил қилиш. Бунда стационар компьютерларга мўлжалланган форматлар билан бирга Android ва iOS платформалари учун мобил иловалар ишлаб чиқиш;

— ўзбек адабиёти дурдоналарини чет тилларга таржима қилиш ва етакчи электрон кутубхоналар платформаларига (шу жумладан, бепул асосда) жойлаштириш. Бунда китобларнинг Android ва iOS платформалари ва стационар компьютерда ўқишга қулай бўлган ("erub", "mobi" ва бошқа форматлар) шаклда бўлишини таъминлаш;

— ўзбек киноларини хорижий тилларга таржима қилиш (ёки субтитр орқали) ва оммабоп видео хостингларда жойлаштириш;

— онлайн платформани илгор хорижий қидирув тизимлари (Google, Yandex ва бошқалар) орқали оммалаштириш;

— айрим хорижий мамлакатлар таърибасидан келиб чиқиб, Алишер Навоий номидаги институт ташкил қилиш ва шу даргоҳ (жумладан, келажакда тузилиши мумкин бўлган унинг хориждаги ваколатхоналари) орқали ўзбек маданияти, урф-одати ва тилини дунёда тарғиб қилиш.

Мазкур саъй-ҳаракатлар ўзбек тилини ўрганиш ва бой маданиятимиз билан танишиш истагида бўлган чет эл фуқаролари имоният яратиши ва уларнинг сафни кенгайтиришга хизмат қилади.

Алишер Навоий ҳазратлари "Тилга эътиборсиз, элга эътиборсиз", дея бежиз таъкидлаган. Она тилини севамаган, унинг қадрини англамаган инсон юрагида эл-юрта бўлган муҳаббат ҳам бўлмади. Биз миллий тилимизни асраш ва уни ривожлантириш учун қанчалик ҳаракат қилсак, унинг дунё ҳамжамияти майдонидagi нуфузи ва пойдевори ҳам шунчалик мустаҳкамланиб боради.

ТИЗИМДА ЯНГИ ДАВРНИ БОШЛАБ БЕРГАН КОНЦЕПЦИЯ

биргаликда яратилиб, сўнгги йиллардаги илк ҳамкорлик картинаси сифатида эътироф этилди. Ёш режиссёр С.Каримов ёзувчининг машҳур қиссасини янгича талқин қилишга, замонавийлаштиришга интилган.

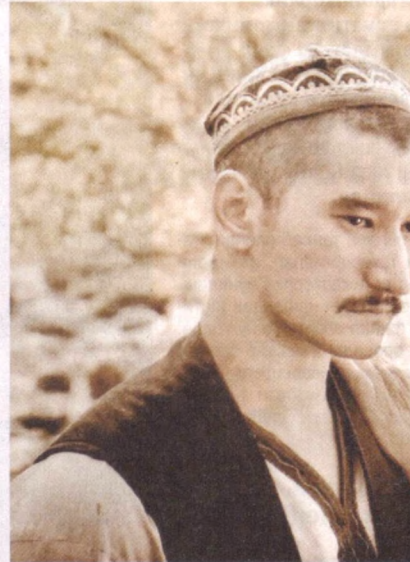
"Иссиқ нон" фильми ўзининг тарбиявий-ахлоқий мавзуси билан ажралиб туради. Унда ота-онаси ажрашган, на отасига, на онасига керак бўлмай қолган ўсмир қизнинг бўвисиникига — қишлоққа келиши ва дунёқарашининг аста-секин ўзгара бориши ҳақида ҳикоя қилинади. Фильм Россияда ўтказилган халқаро кинофестивалнинг бош совринига лойиқ қўрилди.

"Берлин-Оққўрғон" фильмининг яратилиши ҳам ўзбек киноси ҳаётида катта воқеа бўлди. Таниқли режиссёр З.Мусоқов ўзининг 30 йиллик ижодий

фаолияти давомида 20 дан ортиқ фильм суратга олиб, миллий киномизнинг энг сермахсус режиссёри айланган. Шу маънода ҳам "Берлин-Оққўрғон" тақдим этилган фильмлар орасидаги энг салоҳиятли деб топилди. Фильмда Иккинчи жаҳон уруши билан боғлиқ ўзига хос сиёсий ўйинлар фондида икки оилада — ўзбек ва яҳудий хонадонларида кечаётган воқеалар суратга олинган.

"Тинчлик ортида" номли яна бир ўткир сюжетли ҳарбий - ватанпарварлик жанридаги фильм ҳам томошабинлар томонидан илқ қарши олинди. Тоғли қишлоқларнинг бирида содир бўлган воқеалардан сўзловчи "Парвоз" фильми эса бой йигит Нурбой, чўпоннинг қизи Гулолим, шаҳарлик Умид ўртасидаги севги учлигидан ҳикоя қилади.

"Одамлар орасида" фильми аини бугунги кундаги долзарб масалалардан бўлган мамлакатимиз ҳаётида маҳалланинг ўрни ва мавқеи, унинг фаолияти, маҳалла оқсоқолининг вазифаларини очиб беради.

Шунингдек, "Элпарвар" "Саид ва Саида" каби фильмлар ёшларда ватанпарварлик, садоқат туйғуларини шакллантиришда муҳим ўрин тутди.

2020 йил ўзбек кинематографистлари учун масъулиятли бўлди. Хусусан, 9 май — Хотира ва қадрлаш куниди барча телеканалларда кенг намойиш этилган "Илҳақ" фильми ўзбек киносини янги, юқори савия ва босқичга олиб чиқди. Иккинчи жаҳон урушида беш ўғлидан айрилган матонатли, мард ўзбек аёли тимсолини тараннум этган бу фильм мутахассиси ва томошабинлар томонидан юқори баҳоланди.

Жорий йилнинг июнь ойида "Ўзбеккино" томонидан тайёрланган Ўзбекистон Республикасида кинематография соҳасини 2030 йилгача ривожлантириш концепцияси мамлакатда кино махсулотларини ишлаб чиқаришнинг замонавий ва самарали усулларини жорий этиш, жаҳон талабларига жавоб бера оладиган моддий-техник база ва инфратузилмани яратиш, хусусан кино секторини янада ривожлантириш учун қулай шарт-шароитлар билан таъминлаш, миллий кинопрокат тизимини жорий этиш, хорижий

орқали янги тизимнинг амалга татбиқ этилиши соҳа вакилларига рағбат бериши, иш сифати ва унумдорлигини ошириши аниқ.

Кино мутахассисларини тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш бўйича "Ўзбеккино" Миллий агентлиги ҳузурида ихтисослаштирилган давлат институти ва академиясининг ташкил этилиши натижасида ўзбек киносининг бўлажак салоҳиятли кадрлари тарбия топиши тизимдаги энг катта ютуқлардан бўлади, дейиш мумкин.

Концепцияда, шунингдек, 2020 йилда "Ўзбекфильм" киностудиясини реконструкция қилиш ҳамда кино махсулотлари ишлаб чиқариш қурилмалари ва техникалари билан жиҳозлаш ишларини якунлаш, уни Марказий Осиёдаги энг йирик ишлаб чиқариш базасига айлантириш кўзда тутилган. Бундан ташқари, концепциядан яна қатор муаммоларга ечим бўлувчи чора-тадбирлар ҳам ўрин олган, ўзбек киноси истиқболини таъминлаш учун давлат сиёсати даражасида эътибор қаратилган.

Умуман олганда, Ўзбекистон Республикасида кинематография соҳасини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясида кинони ривожлантиришга асос бўладиган барча йўналиш ва соҳалар кенг қамраб олинган, алдаги мақсад ва вазифа эса белгиланган режаларни тўлақонли амалга оширишдан иборат.

Ойбек ВЕЙСАЛ ўғли,
санъатшунослик фанлари
номзоди, киношунос

Ҳар бир давлатнинг жаҳонда тутган ўрни унинг иқтисодий, ижтимоий ва маданий-маънавий салоҳияти билан баҳоланади. Ўзбекистонда сўнгги йилларда амалга оширилаётган кенг қамровли истахотларнинг халқаро миқёсда эътироф этилиши одатий ҳолга айланиб бормоқда. Албатта, кўп мамлакатлар ҳавас қилишига арзийдиган бой маданий тарихга эгамиз. Юртимизда санъатнинг турли йўналишларида юқори савияда ўтказилаётган халқаро фестиваллар, анжуманлар миллий санъатимизнинг жаҳон миқёсида муносиб ўрин топиб бораётганидан далолатдир.

Шунингдек, санъатнинг барча турларига катта эътибор берилаётгани кўзга намоён. Бу ўринда биргина кинематографиянинг ривожланиш жараёнини кузатиш kifоядир. Сўнгги йилларда "Ўзбеккино" Миллий агентлиги фаолиятини такомиллаштириш ва республикада кинематографияни ривожлантиришга оид бир қатор ҳужжатлар қабул қилинди. Улар ўзбек кино санъатининг мустақам қайта қурилишида муҳим омили бўлди.

"Мультипликацион фильмлар студияси" давлат унитар корхонаси (ДУК) ташкил этилиши, "Ўзбекистон Республикаси илмий-оммабоп ва ҳужжатли фильмлар киностудияси" МЧК "Ҳужжатли ва хроникал фильмлар киностудияси" давлат унитар корхонасига айлантирилиши ҳамда "Ёшлар ижодий таъриба студияси" давлат унитар корхонасининг қайта ташкил этилгани соҳа ривожига ижобий ўзгаришлар бўлишига хизмат қилмоқда.

Бундан ташқари, Ўзбекистон кино арбоблари ижодий уюшмасининг низоми ва устави тасдиқланди. "Ўзбеккино" МА тизимида "Республика кинопрокат маркази" давлат унитар корхонаси, Республика кино фонди ташкил этилди.

2018-2019 йилларда "Ўзбеккино" Миллий агентлиги томонидан халқаро ҳамкорлик алоқаларини ривожлантириш борасида кенг қамровли ишлар олиб борилди. Жумладан, агентликда Туркменистон, Қирғизистон, Тожикистон, Қозоғистон, Япония, Туркия, Хитой, Россия, Польша, Чехия, Ясроил, Словакиянинг Ўзбекистондаги элчилари ҳамда Европа Иттифоқи вакили билан учрашувлар, бир қанча мамлакатларда "Ўзбек киноси кунлари" ўтказилди.

2018-2019 йилларда Францияда ўтказилган нуфузли Канн халқаро кинофестивалида Ўзбекистон павильони ташкил этилди ва илк маротаба 20 дан ортиқ ўзбек фильми билан қатнашди, халқаро кино бозорида, бир қатор халқаро кинофестивалларда бир неча миллий фильмлар билан иштирок этилди.

Киношунослар томонидан ўзбек киносининг "янги даври" деб баҳоланган 2018 йилдаги фильмлар рўйхатини бадий-публицистик жанрда суратга олинган "Исломуҳжа" бошлаб берди. Фильмда XX аср бошларида Хива хонлиги бош вазири, буюк ислохотчи Исломуҳжа Ўброҳимхўжа ўғлининг бунёдкорлик ишлари ва унинг фожиаси ҳақида ҳикоя қилинади. Мазкур фильм ҳақида турли муносабатлар, фикрлар бўлишига қарамай, у бу жанрда юқори савияда суратга олинган илк фильм сифатида тарихга кирди.

Орадан кўп вақт ўтмай "Ҳаёт" номли ўткир сюжетли ҳарбий-ватанпарварлик жанрида-

ги фильм киномухлислар эътиборига ҳавола этилди. Режиссёр Ҳ.Насимов фильмларининг асосий йўналишига айланиб улгурган терроризм ва диний экстремизм мавзуси бу картинада конкрет воқеалар билан асосланган. Фильм воқеалари 2002 йилда Сурхондарё вилоятининг Сароисий ва Узун туманларида юзага келган таҳликали вазият ва ҳарбийларимизнинг кўрсатган жасорати билан боғлиқ.

Буюк ёзувчи Ч.Айтматовнинг 90 йиллик юбилейига бағишланган "Сарвақмат дилбарим" фильми қирғизистонлик киноижодкорлар билан

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

МУАССИС:
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Салим Дониёров

"Янги Ўзбекистон" газетаси учун масъул:
бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари
Бахтиёр Абдусатторов

Тахририятга келган қўлёзмалар таъриқ қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди. Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобдор. Газета тахририят компьютер марказида сақланади. Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига "KOLORPAK" МЧК масъул.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.
Нашр индекси — 236. Буюртма — 1943.
42596 нускада босилди.
Ҳажми — 3 табоқ, Офсет усулида босилган. Қўғоз бичими А2.
Баҳоси келишилган нархда.

"KOLORPAK" МЧК босмахонаси. Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Яшнобод тумани, Элбек кўчаси, 8-уй. Босмахона телефони: (71) 230-27-76

Навбатчи муҳаррир: Нодир Маҳмудов
Мусаххас: Насиба Абдуллаева
Дизайнер: Хуршид Абдуллаев

Манзилимиз:
100029, Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй

ЎЗА якуни — 21:50 Топширилди — 22:50